

Als een rots
in de
branding...

**De geschiedenis van de parochie
Sint Georgius te Spierdijk**

**Samengesteld door
Zr M. Hermenegild Odijk**

EEN WOORD VOORAF.

Het is feest in Spierdijk, want de parochiekerk van Sint Georgius bestaat honderdvijftig jaar!

In die honderdvijftig jaar komen we allerlei periodes tegen.

Er zijn periodes geweest, waarin de parochie alleen maar groeide en bloeide en andere, waarin allerlei moeilijkheden moesten worden overwonnen: financiële problemen, af en toe wat ambtelijke strubbelingen, problemen met het onderhoud van de gebouwen. Maar steeds bleek, dat de onderlinge samenwerking in de parochie ervoor zorgde, dat alle problemen tot een goede oplossing konden worden gebracht. De parochie is altijd gezegend geweest met goede, inspirerende en ijverige priesters, die zich met hart en ziel hebben ingezet voor de gemeenschapsopbouw en voor de daarbij benodigde materiële voorzieningen, zoals kerkgebouw met inventaris, kerkhof, parochiescholen, enz. Maar ook de inzet van de opeenvolgende parochiebesturen is van onschatbare waarde geweest.

Van het allergrootste belang was de grenzeloze inzet van de parochianen om de door priesters en de parochiebesturen nagestreefde idealen te helpen verwezenlijken.

Met trots konden de Spierdijkers op enig moment vaststellen, dat ze de "mooiste kerk van de omtrek" hadden.

De moeilijkste periode, die dat mooie gebouw heeft overleefd kwam op het moment, dat de bisschoppelijk bouwinspecteur adviseerde, het gebouw maar tegen de grond te gooien!

Dat was voor de goedwillende parochianen toch net even te veel. Met vereende krachten en met tomeloze inzet is het gebouw toen weer zodanig opgeknapt, dat het weer in zijn oude luister hersteld is.

Maar een mooi kerkgebouw alleen maakt natuurlijk geen goede parochiegemeenschap. De hoeveelheid mensen, die momenteel werkzaam is in de diverse parochiële werkgroepen toont aan, dat de gemeenschapsopbouw in onze parochie ook goed verzorgd is.

Dat is een hoopgevende basis, waarop we met groot vertrouwen de toekomst tegemoet kunnen gaan.

We hopen, dat we daarbij ons mooie kerkgebouw nog vele jaren in stand zullen kunnen houden.

Bij de samenstelling van deze geschiedenis zijn velen mij bijzonder hulpzaam geweest. Te veel om op te noemen! Ik dank hen allen hartelijk.

Spierdijk, maart 2000.

Zr. M. Hermenegild Odijk.

INLEIDING.

De zestiende eeuw was voor de katholieken in Nederland zeer noodlottig. Ons land behoorde toen aan Spanje. Koning Philips II deed alle moeite, om de hervorming, (het Calvinisme) buiten de Nederlanden te houden. Hij probeerde dit doel te bereiken door een beter centraal bestuur in de Rooms katholieke kerk in te voeren. Hij kwam met paus Paulus V overeen een indeling van bisdommen in ons land te maken. Het werd ingedeeld in het aartsbisdom Utrecht met als aartsbisschop Fr. Schenck van Toutenburg en vijf onderhorige bisdommen, waaronder Haarlem. Het bisdom Haarlem dateert dus van 1560. Spoedig kwamen de vijf bisschoppen bij elkaar om middelen te zoeken, ten einde de hervorming te stuiten. Maar toen in 1559 de Franse grens werd opengesteld, drong het calvinisme Vlaanderen binnen. Calvinisten onder leiding van de ex-Augustijner monnik De Bruyzer begonnen in het Vlaamse Steenvoorde Rooms katholieke kerken te vernielen en beelden stuk te slaan. Die beeldenstorm greep snel om zich heen tot in de noordelijke steden Groningen en Leeuwarden.

In 1580 stierf de aartsbisschop van Utrecht. De andere bisdommen waren toen al verdwenen. De paus kon niets anders meer doen dan een nuntius aanstellen, om de belangen van de Nederlandse katholieken zo veel mogelijk te behartigen. Die nuntius was binnen de Nederlandse grenzen niet veilig en vestigde zich in Keulen. Hij zocht contact met de priesters in Nederland, die in het geheim werkten en de gelovigen aanmoedigden. Eén van die ijverige priesters was Sasbout Vosmeer. Deze maakte zich zeer verdienstelijk en daarom stelde de nuntius hem aan als Apostolisch Vicaris in Nederland. Alles in het geheim. Ons land was nu een missiegebied, waar de katholieke godsdienst niet openlijk uitgeoefend mocht worden. De heilige Mis werd gelezen op zolder of in de kelder. Werd men betrapt, dan volgden boetes en verbanning van de priester. Hier en daar werden in het geheim parochies opgericht. De priesters in die parochies leefden verscholen tussen de gelovigen. Het was deze Sasbout Vosmeer, die in 1607 een parochie stichtte te Spierdijk.

GESCHIEDENIS VAN DE PAROCHIE SINT GEORGIUS TE SPIERDIJK.

DE EERSTE PRIESTERSTUDENT.

In het jaar 1603 leefde en studeerde er in Keulen een jongeman uit Spanbroek, Simon Janszoon geheten, samen met vierendertig andere priesterstudenten aan het "Hollandsch Seminarie" van de Rijnstad. In 1605 werd Simon Janszoon als priester naar Holland gezonden door de Apostolisch Vicaris Sasbout Vosmeer. Hij werd de eerste pastoor in Spierdijk en omstreken.

VISITATIE DOOR HET HAAR- LEMSE KAPITTEL IN JULI 1631.

Twee kanunniken van het Haarlemse Kapittel maakten een visitatiereis naar West-Friesland. In Spierdijk spraken zij met de pastoor Simon Janszoon, die zesentwintig jaar daarvoor door de Haarlemse vicaris was aangesteld. Hij had de zorg voor Spierdijk, Berckhoudt, Bobeldijk, De Woggenumermeer en de Obdammermeer. Er waren vijfhonderd communicanten. Gedeeltelijk uit eigen middelen had de Eerwaarde Simon Janszoon een bidhuis gebouwd. Hij zelf zou na de bouw bepalen, of het altijd ten dienste zou staan van de parochianen.

BEGIN VAN HET EERSTE DOOPBOEK.

Na de visitatie van het Haarlemse kapittel begon pastoor Simon Janszoon direct met een doopboek. Dat eerste doopboek loopt van 1631 – 1727. Het is te vinden in het Rijksarchief te Haarlem. De eerste dopeling is van 1 januari 1632; een meisje, dochter van Victor Janszoon en Antonia Pieterse. De eerste drie jaren schreef de pastoor alles heel nauwkeurig op. Maar de familienamen (voorzover de mensen in die tijd tenminste een familienaam hadden) bleven achterwege. Bovendien schreef hij alles in het Latijn. De dopeling van 25 augustus

1632 werd geboekt als Cornelis Petri. Waarschijnlijk heette ze gewoon Neeltje Pieterse. Toen de pastoor hoorde, dat Haarlem alleen geïnteresseerd was in het aantal dopelingen, zonder naam en zonder datum, vond hij het eenvoudiger om voortaan voor iedere dopeling maar een streepje te zetten, zodat hij aan het einde van het jaar alleen maar de streepjes hoefde te tellen.

Het doopboek zag er toen zo uit:

Voor 1636 drieëntwintig streepjes;

Voor 1637 vierentwintig streepjes;

Voor 1638 eenendertig streepjes;

Voor 1639 tweeëndertig streepjes;

Voor 1640, het sterfjaar van de pastoor, tien streepjes.

De volgende pastoors deden het allemaal op hun eigen manier, soms heel uitgebreid, soms heel summier. Er ontbraken hele gedeelten van maanden en zelfs van jaren. Voor degenen, die een familiestamboom wilden opzetten, was er weinig uit te halen.

HET OVERLIJDEN VAN DE EERSTE PASTOOR.

De eerste pastoor, die aanvankelijk Simon Janszoon genoemd werd, kreeg later zijn geboortedorp als achternaam toegevoegd. Hij staat dus verder te boek als Pastoor Simon Johannes Spanbroek. Deze pastoor stierf op 13 april 1640. Zijn vrienden kochten een dag voor zijn dood een graf in de kerk van Wadway. Daar werd hij begraven en zijn zerk ligt er nog, hoewel het grafschrift nogal is uitgesleten.

DE OPVOLGER VAN PASTOOR SIMON JOHANNES SPANBROEK.

Enkele maanden na de dood van de eerste pastoor werd Johannes Vosbeek aangesteld als pastoor van Spierdijk, Bobeldijk, Berkckhoudt, Suydermeer en Wogmeer. Dat was op 1 augustus 1640.

STRIJD OM DE PAROCHIE- GRENZEN (1642 – 1664).

In Zuidermeer woonden in het "Papennest" drie priesters, die veel uitstekend priesterwerk in Zuidermeer deden. Pastoor Vosbeek was het daar niet mee eens. Die priesters waren daar niet als pastoor aangesteld.

Het Kapittel uit Haarlem kwam er aan te pas. Maar het was al gauw duidelijk, dat de Zuidermeerse boeren niet gedwongen moesten worden om onder de pastoor van Spierdijk, pastoor Vosbeek, te moeten horen.

Na veel vergaderen bleek het moeilijk, om de Zuidermeeders en de Spierdijkers onder een hoedje te brengen. Eén van de drie broers, Cornelis van der Meer mocht de zielzorg voor de Zuidermeeders op zich nemen. Zo was eigenlijk al gauw de eerste parochie te Zuidermeer opgericht. Hetzelfde euvel speelde zich af in De Goorn/ Berckhoudt. Een pater Dominicaan, Augustinus Leers, deed veel diensten in De Goorn/Berckhoudt. Ook hier kwam pastoor Vosbeek tegenop. Na veel strijd van beide kanten besloot het kapittel dat beide priesters werkzaam zouden zijn in de kerk van De Goorn/Berckhoudt.

WATERSNOOD VAN 1674 – 1676.

De orkaan van 1 november 1674 deed bij het omvallen van kerktorens en het instorten van kerken denken aan de jongste dag. Erger was het op 1 november 1675. Bij de noord-westerstorm liep het water tot Rustenburg, De Waard, Berkmeer en Medemblik aan toe.

Bij de stormen op 17 november stonden wel vierentwintig kerken in het water. Honderden beesten verdronken. In de omgeving van Spierdijk verdronken tweeënzeventig stuks vee.

In Berkhout achttien stuks en in Grosthuisen eenentwintig. Ook ging er veel vee verloren op plaatsen, die het dichtst bij de doorbraak lagen. (Notitie H Schoorl).

DE EERSTE PASTOORS IN SPIERDIJK.

Over het reilen en zeilen van de parochie Spierdijk staat niet veel op papier. Wel kunnen we de namen van de pastoors, die elkaar achtereenvolgens opvolgden, hier noemen:

1606 – 1640 Simon Johannes Spanbroek;
1640 – 1657 Johannes Vosbeek;
1657 – 1671 Michaël Braver;
1672 – 1679 Engelbertus de Vanger;
1679 Lambertus Gent;
1679 – 1727 Adrianus J. van Berghen.;
1727 – 1758 Adrianus van Berghen
de Jongere;
1758 – 1762 Jacobus Snoek;
1762 – 1807 Theodorus van den Boer;
1807 – 1831 Cornelis Kuiper.

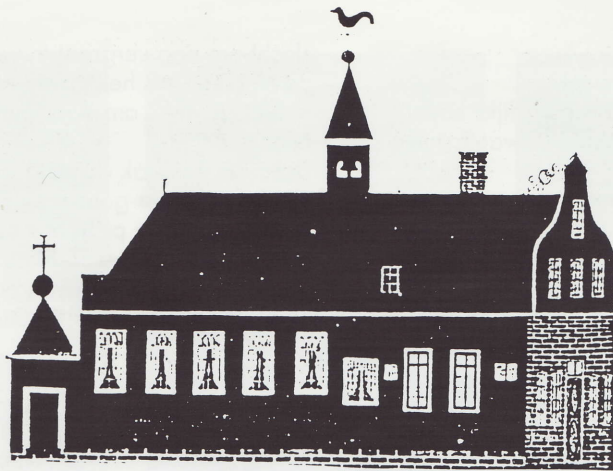
DE EERSTE KERK IN SPIERDIJK.

In 1764 hadden de katholieken van Spierdijk aan de Staten van Holland en West-Friesland verzocht om toestemming voor het bouwen van een nieuw "woon-en preekhuis" vanwege de bouwvalligheid van "het preekhuis en de woning des priesters". Hier is sprake van het kapelletje, dat als bedehuis dienst deed en dat stond op de Kapelleweg.

Op 15 oktober 1765 gaven de Staten hun toestemming mits "de glazen ter wederzijden een kleinder en de kosijns zoveel hooger uit de grond komen te staan en voorts dat dit gebouw in het uyerlijke aanzien niet gelijke aan een publieq gebouw, noch voor de ingezetene hinderlijk mag zijn". Van dit verkregen verlot werd gebruik gemaakt en men bouwde in 1765 een houten kerkje met rieten dak en een kleine pastorie. Dat alles voor het tegenwoordige kerkhof, waar nu het heilig-Hartbeeld staat.

DE DOOD VAN PASTOOR VAN DEN BOER.

Op 26 mei 1807 stierf pastoor Theodorus van den Boer. Hij werd onmiddellijk opgevolgd door pastoor Cornelis Kuiper.

Die liet in 1827 een torentje op het kerkje plaatsen. In dat torentje hing een "bengel" (klokje). Het was een geschenk van de Rooms katholieke gemeente van Zuidermeer, die toen onder een bijkerkje van de parochie van Spierdijk behoorde. De pastorie werd datzelfde jaar ook verbouwd en in de kerk werden nieuwe ramen aangebracht. In 1827 is de achtergevel van de kerk vernieuwd en tegelijkertijd is de kerk iets vergroot. Na het overlijden van pastoor Kuiper is door de aarts-priester J. van Banning de bijkerk van Zuidermeer opgeheven bij akte van 28 november 1831. Uit de akte: Alle roerende en onroerende goederen, alles wat aan de bijkerk behoort, is het eigendom van de R.K. kerk te Spierdijk. Er zal voortaan maar één kerkkas zijn voor de gehele gemeente onder één pastoor en in één kerk verenigd".

WELKE PASTOORS KWAMEN NA PASTOOR KUIPER?

Van 1832 tot 1839 werkte pastoor Henricus van Lottum in Spierdijk. Om gezondheidsredenen moest hij in 1839 Spierdijk verlaten, waarna de Spierdijkers al spoedig zijn overlijdensbericht ontvingen.

Van 1839 tot 1846 resideerde pastoor Petrus van Honschoten in het dorp Spierdijk.

Van 1846 tot 1869 woonde en werkte hier pastoor Henricus A.F. Plekenpol.

WOONDEN EN WERKTEN ER IN DIE TIJD OOK KAPELAANS IN SPIERDIJK?

Voor 1800 is er in de archieven maar één naam van een kapelaan te vinden, n.l. Bernardus Post. Hij is overleden op veertigjarige leeftijd. Ook pastoor Kuiper moet een kapelaan gehad hebben omdat in het boek der uitgaven geschreven staat dat er in 1823 het "raam van kabbelaan zijn kaamer" was gerepareerd. Verder wordt er in die eerste jaren nergens gesproken over een kapelaan.

EEN BLIK IN HET REKENBOEK VAN 1799, AANGELEGD DOOR CORNELIS ELBERTSZOON.

De parochie bestond uit drie delen; Noord-Spierdijk, Zuid-Spierdijk en Wogmeer. Ieder deel moest twee kerkvoogden (priesters) hebben. Elke priester kreeg jaarlijks f 69,-.

De koster begon met f 40,- per jaar. Later kreeg hij f 70,- per jaar. De "wintgever" (orgeltrapper) kreeg aan het begin van zijn carrière f 5,- per jaar, later f 10,-. Jac. Knijs heeft dit werk zesenvieftig jaar gedaan. Maar hij wilde f 25,- per jaar hebben.

Op de organist was men heel zuinig, want er staat: "Een paar wante voor de urgelist, 10 stuivers". Twee organisten kregen per jaar samen f 50,-. Reparatie orgel f 200,-.

Kerkveegster f 12,-.
 Nachtwacht f 3,- per week.
 Uit het "kerkbosch" wordt jaarlijks hout
 verkocht voor negen gulden, twaalf stuivers
 en twee penningen.
 Brandwacht f 3,- per jaar.
 Doodgraver en straatschrobber 75 centen
 per dag.
 Het inkomen van de onderwijzers was ook
 niet al te rooskleurig; daarvan staat:
 Achterstallig kerkegeld
 van Meester Nuyens f 7,-.
 Dat woord "achterstallig"
 zegt al genoeg.
 Het kerkland bracht ieder
 jaar een aardig sommetje
 op, maar bij de afreke-
 ning werden nogal eens
 "piereverschrikkertjes"
 genuttigd. Dat bleek wel
 uit de onkostennota's van
 de kastelein. Jaarlijks bij
 het afsluiten van de kerk-
 rekeningen werd een soort
 fuif gehouden door pas-
 toor en kerkbestuur. Dat
 blijkt uit de jaarlijks terug-
 kerende post aan het
 begin van ieder nieuw
 boekjaar: "Met het sluiten
 van de rekeningen veree-
 ten en verdronken.....".

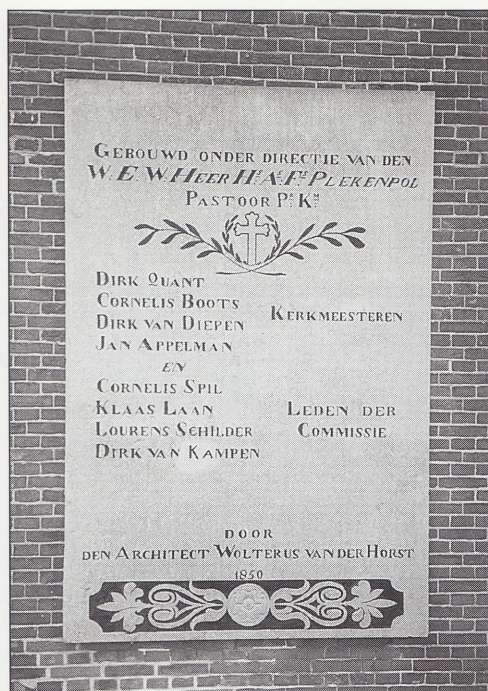
EEN NIEUW PLAN.

In 1807 telde de parochie
 565 zielen. In de jaren
 1800 – 1845 groeide het
 aantal parochianen
 gestaag. Dat kwam, door-
 dat er per jaar zes tot
 zeven huwelijken gesloten werden. Het
 aantal geboorten nam toen ook steeds toe.
 Gemiddeld werden er tweeëndertig kinde-
 ren per jaar gedoopt.
 Gevolg: de parochie groeide het kleine
 kerkje uit. Pastoor Plekenpol liep al een
 hele tijd met een nieuw plan. Hij wilde een
 nieuwe kerk bouwen en liefst op het land
 aan de overzijde van de weg, tegenover
 het bestaande kerkje. Dat kerkje was te

slecht om nog vergroot te worden.
 Bovendien was het terrein rondom het kerk-
 je niet geschikt om daar een grotere kerk
 neer te zetten.
 Dat plan besprak de pastoor met de kerk-
 meesters, die er geheel achter stonden.
 Ook nu ging de pastoor naar Haarlem om
 aan de Gedeputeerde Staten verlof te vra-
 gen voor het bouwen van een nieuwe
 kerk. En weer werd als motief aangegeven

dat het bestaande kerkje niet goed meer
 functioneerde voor de diensten waar veel
 gelovigen bij aanwezig waren. Ook de
 pastorie was te klein en te bouwvallig om
 een behoorlijke woonplaats aan de pries-
 ter te bieden. De pastoor bedong erbij dat
 hij een flink bedrag zou kunnen lenen en
 dat de katholieken van Spierdijk zeker aan
 de kosten zouden bijdragen. Eind maart
 1849 ontving de pastoor de stukken van

Gedeputeerde Staten met de toestemming voor de bouw en de geldlening, mits de parochie ervoor zou zorgen dat na vijftig jaar de schuld geheel gedelgd zou zijn, Achteraf gezien is de aflossing veel vlugger gegaan. Reeds in 1884 was de gehele schuld gedelgd. F 16.000,- waren verkregen door vrijwillige intekeningen van de parochianen.

DE BOUW VAN DE NIEUWE KERK.

Nu kon men aan de bouw beginnen. Begin april 1849 werd begonnen met het bouwrijp maken van de grond. Op 11 april werd Cornelis Meyer, meester-timmerman en organist van de kerk, wonend in de Wogmeer, aangesteld voor het dagelijkse opzicht over de bouw der kerk op een weekloon van f 10,-, totdat de gebouwen onder dak zouden zijn. Op 18 april 1849 had de aanbesteding van de kerk en de pastorie plaats in Haarlem in het bijzijn van de gouverneur van Noord-Holland Van Ewijck. Het werk werd aangenomen door Jn. Wester van

Utrecht voor de som van f 46.300,-. Op 29 juni 1849, op het feest van de heiligen Petrus en Paulus, geschiedde de eerste steenlegging door veertien jongens uit de parochie in de leeftijd van drie tot negen jaar. Een gedenksteen in de voorgevel van de kerk geeft de namen en de leeftijden van deze jongens aan. De bouw verliep zonder noemenswaardige moeilijkheden. De aannemingssom werd in acht termijnen betaald. Voor iedere afbetaling stuurde het Gouvernement ingenieur Calland om het werk te schouwen.

INRICHTING VAN DE NIEUWE KERK.

Natuurlijk moest de nieuwe kerk van meubelen en sieraden worden voorzien. Op de vergadering van 20 februari 1850 werd besloten, dat de pastoor uit eigen middelen een godslamp ter waarde van f 107,- zou schenken. De kerkmeesters lieten zich ook niet onbetuigd. Zij zorgden samen voor een klok in de toren. De klok woog 865 oude ponden. Hij was vervaardigd door A. H. Bosman

uit Enkhuizen en kostte met rad en al f 918,-. De klok werd toegewijd aan de heilige Georgius, patroon van de kerk en werd op 5 augustus 1850 plechtig ingezegend. De leden van de bouwcommissie gaven in maart 1850 een uurwerk met wijzerplaten cadeau. Het uurwerk kostte f 800,-. De knecht van de pastoor, Jn. Determan, zou jaarlijks f 10,- genieten voor het opwinden van het uurwerk en het luiden van de klok.

Op 4 augustus 1850 schonken Hildebrand Klaver en zijn echtgenote Agie Punt drie kroonluchters ter waarde van f 433,-.

INWIJDING VAN DE NIEUWE KERK.

Hoewel de inrichting van de kerk nog lang niet klaar was, werd de kerk ingewijd door pastoor P. Does van Hoorn, die tot die inwijding gemachtigd was.

Op 5 december 1850 zijn het oude kerkje en het pastoriekje in het openbaar verkocht door notaris Lippits en dat alles bracht voor afbraak op f 2540,-.

Op 8 december daarna zijn in de nieuwe kerk de vrouwenstoelen en de mannenbanken "verknuppeld". Ze brachten samen f 1170,- op.

Op 29 december 1850 werd het wekelijkse schoonmaken van de kerk aanbesteed. De vrouw van Pieter Groot nam dit werk aan voor een jaarlijkse vergoeding van f 44,-.

Het jaar daarna had op 29 november 1851 de finale afschouwing plaats van de kerk en de pastorie. Dit werd gedaan door de ingenieur van Waterstaat, de heer P. Calland. Afgezien van enkele kleinigheden werd het werk goedgekeurd.

NOG MEER SCHENKINGEN VAN PAROCHIANEN AAN DE KERK.

Behalve de eerste schenkingen werden ook nog de volgende gegeven door enkele parochianen:

Pieter van Kampen en Agie Bijvoet gaven het tabernakel ter waarde van f 424,-. Kerkmeester Van Diepen zes grote kandelaars: f 255,-.

Pieter Jnz. Ruiter en Aaltje Groot: twee vergulde kandelaars: f 318,-.

Arie Ruiter en Neeltje Duin: Een zilveren kruis met verguld corpus; f 70,-.

Wed. Jn. Groot: zes armbakertjes aan de muur: f 30,-.

Wed. Jn. de Boer: ook zes armbakertjes aan de tegenovergestelde muur: f 30,-. De pastoor had nog meer schenkingen verwacht van de ouders van de veertien jongens, die de eerste steen van de kerk hadden gelegd. Het was namelijk niet mogelijk om beeldhouwer Cuiper geheel uit de kerkkas te betalen. Er bleef nog f 800,- schuld over bij de beeldhouwer. Op een vergadering van notabelen wist de pastoor van elf personen f 690,- los te krijgen, terwijl hijzelf een bijdrage van f 125 gaf. De bouw der kerk was nu ten einde en had totaal f 57.000,- gekost. Er werden nog jarenlang collectes gehouden voor de

aankoop van paramenten en andere sieraden. Er werden ook stukken grond verkocht ten zuiden van de kerk. De heer Tullenes, "geneesheer, heel- en vroedmeester" zette een huis op de gekochte grond. Bij de verkoop werd echter bedongen, dat het nooit mocht worden verkocht voor een herberg, tapperij of enig ander bedrijf. Alleen geneeskundigen mochten er wonen en dan wel alleen van de R.K. godsdienst.

ONGEoorloofde GODSDIENST- OEFENINGEN.

In 1856 werd namens de minister van Justitie een lijst aan de tweede kamer aangeboden waarop de namen van gemeenten voorkwamen, waar "onwettige" (door de wet verboden) godsdienstoefeningen gehouden werden. Op die lijst prijkte ook de naam Spierdijk. Doordat het kerkhof was gelegen tegenover de kerk, was de priester bij een begrafenis verplicht vanuit de kerk de weg over te steken. Deze processie in ambtsgewaad over de openbare weg was volgens de wet ongeoorloofd.

Bij de stichting van de nieuwe kerk had pastoor Plekenpol aan de burgemeester van Berkhout, J. van Akerlaken, mondeling toestemming gevraagd om de weg in ambtsgewaad over te mogen steken. De burgemeester had die toestemming mondeling gegeven. Pastoor Plekenpol verzoon er wel wat op. Om verdere onaangenaamheden te voorkomen, deed hij een blauwe mantel over zijn priestergewaad om naar het kerkhof te gaan. Deze mantel heeft tot 1940 dienst gedaan.

In 1857 werd Jan Floris aangesteld tot doodgraver. Nu werd bepaald, dat Floris zou ontvangen:

*Voor het beluiden,
Voor het maken van het graf,
Het luiden bij de begrafenis en
Het dichtmaken van het graf in eerste,
tweede en derde Klasse resp. f 1,50, f 1,-
en f 0,50. Voor kinderen, die hun eerste
communie nog niet gedaan hadden gold
de helft van de tarieven. Voorts zal bij de
begrafenis, aan de kerk, tot onderhoud
van het kerkhof moeten worden voldaan
voor de eerste klasse f 6,-, voor de tweede
klasse f 4,- en voor de derde klasse f 2,-.
Voor de kinderen, die de eerste communie
nog niet gedaan hebben geldt de helft van
de tarieven.*

NOG ENKELE NOTITIES UIT VERGADERINGEN.

18 november 1859. Nu werd het huishoudelijk reglement van de pastorie ontworpen. Onder meer werd vastgesteld dat het traktement van de pastoor f 500,- per jaar zou bedragen.

Op 13 februari 1863 is in de parochie de Broederschap van de Gedurige Aanbidding opgericht.

Op 15 september van dat jaar is in de kerk het Veertigurengebed ingesteld, dat zou gehouden worden op de eerste zondag van de vasten en de daaraan volgende twee dagen.

DE EERSTE VERBOUWING.

De 25ste mei 1864 werd op de vergadering gesproken over vergroting van de kerk. Men dacht over een nieuw priesterkoor en een nieuwe sacristie. De machtiging tot de verbouw en het aangaan van een lening van f 14.000,- kwam van de bisschop op 23 juli. De begroting van de architect was f 14.750,-. Het werk werd aangenomen door de heren Jb. Hofland uit Grootebroek en Jb. Tool van Wognum voor de som van f 12.000,-.

Half februari 1865 was het werk klaar. Doordat het werk van de kerkveegster, door de verbouwing, was toegenomen, werd haar traktement gebracht van f 44,- op f 52,- per jaar.

SINT GEORGIUS.

Op 27 april 1866 is in de middennis van de kerk het ruitersstandbeeld van Sint Georgius, patroon van de kerk, geplaatst. Het beeld is vervaardigd door P.J. Cuiper, beeldhouwer te Antwerpen. Het beeld is een geschenk van Dirk van Kampen van Noord-Spierdijk. Met het bijkomende arbeidsloon waren de kosten f 1196,50. In 1868 werd er rondom de kerk en voor het kerkhof een ijzeren hek geplaatst: rondom de kerk 53,70 el vast hekwerk, voor het kerkhof 13 el vast hekwerk. Onkosten f 2.431,86.

CONSECRATIE VAN DE KERK.

Op 2 juli 1866 werd de kerk plechtig geconsacreerd door Zijne Doorluchtige Hoogheid Monseigneur G.P. Wilmer, bisschop van Haarlem.

Op 5 juli diende de bisschop aan 179 kinderen van Spierdijk, De Goorn en Ursem het heilig Vormsel toe.

DE KRUISWEG.

Op 26 maart 1867 is de kruisweg in de kerk plechtig ingewijd door Deken Bakker. De kruisweg is geleverd door H. Hannau, kunstschilder te Utrecht. De kruisweg heeft f 1652,- gekost. Deze som is bijeen gebracht door vrijwillige bijdragen van de parochianen.

HET OVERLIJDEN VAN BOUW- PASTOOR H.A.F. PLEKENPOL.

In het archief is genoteerd:

"Op 17 november 1869 overleed onze zeer eerwaarde heer pastoor H.A.F. Plekenpol na voorzien te zijn van de laatste sacramenten. Ruim drieëntwintig jaar had deze waardige herder de parochie gediend. Hij ligt in het priestergraf op ons kerkhof, genietend van een welverdiende rust na een leven van onvermoeid werken en liefdevolle zorg voor de aan hem toevertrouwd. Hij ruste in vrede."

Zijn opvolger was Joannes Egbertus

Antonius Geurs, die pastoor was van 1869 tot 1882. Hij was zesenzestig jaar en op drie december 1869 had zijn installatie plaats. Bij pastoor Geurs kwam kapelaan F. Jansen in de parochie van Spierdijk. Op verlangen van de bisschop stelde de pastoor een "vaste" koster aan die tevens klokkenluider moest zijn. Zijn vergoeding bedroeg f 100,- per jaar.

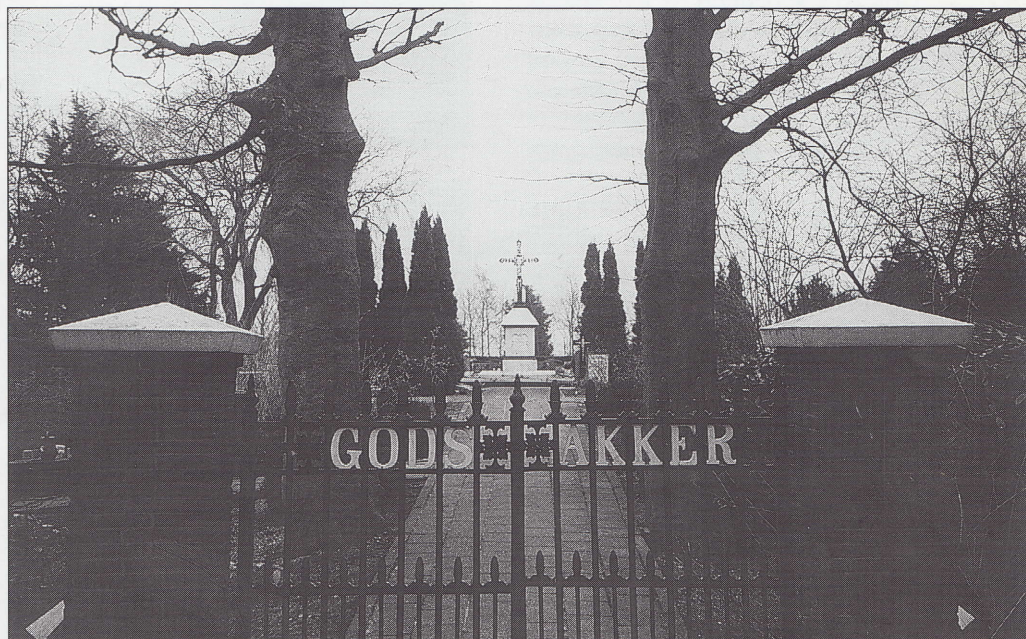
EEN NIEUW KERKORGEL.

Op 15 oktober 1874 vergaderde het kerkbestuur in tegenwoordigheid van kapelaan F. Jansen. Deze kapelaan drong er bij het kerkbestuur op aan om een nieuw kerkorgel aan te schaffen. Dit moest voor de pastoor, die in die dagen in Warmond in de retraite was, een verrassing zijn. Er werd meteen een commissie samengesteld, die een inzameling zou houden. Deze commissie haalde de som van f 6867,50 op. (Noord-Spierdijk schonk f 2200,50; Zuid-Spierdijk f 2352,-; Wogmeer f 1619,50; Zuidermeer en Bobeldijk samen f 688,50). Er werd toen in snel tempo gewerkt. De firma Ypma uit Alkmaar kon een nieuw orgel met twee manualen leveren voor

f 5500,-. De orgelkast kwam uit 's-Hertogenbosch en kostte f 1800,-. Toen moest het koor vergroot worden om het nieuwe orgel te kunnen plaatsen. Kosten f 127,-. Het oude orgel werd verkocht voor f 200,-. Op 17 november 1875 had de plechtige inwijding van het nieuwe orgel plaats, juist in de maand dat pastoor achtenveertig jaar priester was. Het orgel werd in de plechtige hoogmis ter ere van de feesteling voor het eerst gebruikt. Eind 1875 bedroeg de totale schuld van de kerk nog slechts f 24.000,-.

PANIEK IN DE KERK.

Op 21 november 1882 overleed heel plotseling pastoor J.E.A. Geurs, op de dag van zijn vijfenvijftig jarig priesterschap, tijdens de plechtige hoogmis, die hij zelf opdroeg. Hij was omringd door een schare van priesters. Begrijpelijk, dat dat een grote opschudding in de kerk teweeg bracht. Pastoor is negenenzeventig jaar geworden. Hij is dertien jaar in Spierdijk geweest. Op 11 december 1882 werd Theodorus Liket geïnstalleerd. Hij is in Spierdijk geweest tot 1885.

MEMENTO MORI.

Of het kwam doordat pastoor Liket ziekelijk was, of dat het louter toeval was..... het kerkhof kreeg zijn bijzondere aandacht. Het lijkenhuisje werd achter de pastorie geplaatst om dienst te doen als wagenhuis voor de pastoor. Er werd een nieuw lijkenhuisje gebouwd.

Op het kerkhof werd een stenen brug met ijzeren poort aangelegd. Op die poort staan de woorden "Memento Mori" hetgeen betekent: Gedenk, dat gij moet sterven. De eerste poort naar het kerkhof draagt met gouden letters het opschrift "Gods Akker". Er werd ook nog een kruis met voetstuk op het kerkhof geplaatst.

Tekst uit het archief:

"Weinig kerkhoven zullen "Memento Mori" zoo sterk aan hun bezoekers opdringen als dat van Spierdijk. Van alle zijden door bomen omgeven heerst er een stemmige, vredige stilte. Pracht en praal ontbreken. Slechts enkele sobere grafsteenen wijzen ons een gedeelte der rustplaatsen."

In 1882 kocht pastoor Liket het Heilig Hartbeeld voor f 110,- en plaatste dat voor het kerkhof.

HET OVERLIJDEN VAN PASTOOR TH. LIKET.

Op dinsdag 17 april 1885 overleed na een smartelijk lijden van ongeveer vijf maanden, pastoor Th. Liket. Hij was zestig jaar. Tweeëneenhalf jaar was hij pastoor van Spierdijk geweest.

Op zondag 22 april werd Johannes Karsten als nieuwe pastoor geïnstalleerd.

HET TESTAMENT VAN PASTOOR LIKET.

Pastoor Liket had vlak voor zijn dood een "beschikking" gemaakt, waarbij hij onder zekere verplichting "nopens zijn ziel" aan de kerk een schenking deed bestaande uit twee onderhandse schuldvorderingen.

Een ten laste van D.M. Alewijn, notaris te Medemblik, groot f 7000,- en een ten laste van N. Schoen-maker te Wervershoof, groot f 3000,-. Samen dus f 10.000,-.

In zijn beschikking had de pastoor bepaald, dat hij het bedrag wilde laten aanwenden, binnen tien jaren na zijn dood, tot oprichting van een liefdegesticht

voor religieuzen tot onderwijs voor meisjes en tot opname van oude mannen en vrouwen en weesmeisjes. Het kerkbestuur besloot het geld solider te beleggen, om het te zijner tijd naar de wens van de overleden pastoor te besteden.

WEER ENKELE AANTEKENINGEN UIT HET NOTULENBOEK.

In 1885 telde de parochie 1609 parochianen. Er werden zestig kinderen gedoopt. Achtenveertig kinderen deden hun eerste heilige communie. In 1885 zijn er eenendertig parochianen overleden. Er werden twaalfduizend heilige communies uitge-reikt.

DE KERK WERD WEER TE KLEIN.

Op 1 juli 1885 sprak de pastoor in de vergadering over "den onbehoorlijken toestand waarin de kerk zich bevond".

De kerk was te klein. Er moest iets gebeuren. De (in Hoorn geboren) Amsterdamse architect Bleys, (schepper van de Koepelkerk in Hoorn en van de Sint Nicolaaskerk tegenover het Centraal Station in Amsterdam), wilde van de kerk een kruiskerk maken die aan vierhonderd personen plaats zou bieden.

Kosten f 80.000,-.

Het kerkbestuur ging rond met intekenbiljetten, maar door de slechte tijden was er bij de parochianen geen animo. Het kerkbestuur was zeer teleurgesteld. Daarom zag men van dat plan af. Het kerkbestuur besloot nu, aan de boeren te vragen om kerklammeren te willen weiden.

Eind mei 1886 werden er voor het eerst lammeren gekocht; 150 stuks voor f 1460,-. Ze kostten dus f 9,50 per stuk. De pastoor wilde nu de verbouwing doorzetten. Er was al besproken, dat bij de vergroting van de kerk een groot stuk van de pastorie zou komen te vervallen. De verbouwing van de pastorie werd dus het eerste aangepakt. De aanbesteding had ten huize van de heer De Haan plaats. Het werk werd toegewezen aan de firma

Hendriks uit Amsterdam voor f 7.700,-. Het kerkbestuur was het met die verbouwing helemaal niet eens omdat "de financiële toestand van de parochie op dat moment allerongelukkigst was". Toen kwam de pastoor met het voorstel om de parochianen te laten stemmen of de bouw wel of niet door moest gaan. Achter in de kerk werd een stembus geplaatst, waarin de mensen hun briefjes met "ja" of "nee" konden deponeren. Bij het openen van de bus bleek dat tweeënegentig personen gestemd hadden, van wie zevenenzeventig "ja" en vijftien "nee". Nu werd besloten, de helft van de kerk te vernieuwen voor f 41.850,-. In het voorjaar van 1887 werden de honderddrieënzeventig nog in leven zijnde kerklammeren verkocht. Daarvan was de zuivere winst f 1055,-.

Op 13 juni 1887 had de eerste steenlegging plaats en op 23 juni 1889 kwam monseigneur Bottemanne naar Spierdijk. Het was zondagavond. Met tachtig paardruiters, een rijtuig met geestelijken en één met het kerkbestuur werd de bisschop ingehaald. De volgende morgen had de consecratie van de kerk plaats.

Op 19 mei 1888 is het Sint Georgiusbeeld in de gevel van de kerk gerestaureerd met bijlevering van een vergulde koperen lans, voor de prijs van f 160,-.

HET COLLEGE VAN KERKMEESTERS.

Einde 1891 stierf op vijfenzeventigjarige leeftijd de heer P. de Boer, sedert 1871 kerkmeester. In zijn plaats werd gekozen de heer Ariën Klaver. Het college bestond toen uit: A. Klaver, Jn Stam, Jb Steur en Jn Boots.

Pastoor Karsten zorgde goed voor zijn kosten. Op 9 december 1888 werd op de zolder in de pastorie een kamertje voor hem klaar gemaakt; prijs: f 13,40.

DE DOOD VAN PASTOOR KARSTEN.

Op 23 januari 1893 overleed pastoor Karsten na een ziekte van zes maanden.

Pastoor Karsten

Hij was tweeënzestig jaar geworden. Hij had veel moeite gedaan om het kerkgebouw mooi te maken en daarvoor was hij heel veel bezig geweest met de koop en verkoop van lammeren en grond ten gunste van de kerkkas. Zijn opvolger was pastoor J.L.A. Kerschner, die op 17 februari 1893 werd geïnstalleerd.

HET LEGAAT VAN PASTOOR LIKET.

In de vergadering van 25 juni 1894 werd gesproken over de bouw van een liefdegesticht voor religieuzen en een bewaarschool, in verband met de fundatie van wijlen pastoor Liket.

Het nagelaten geld moest binnen tien jaar na zijn overlijden gebruikt worden voor het omschreven doel, anders zou het geld moeten worden uitgekeerd aan de familie Liket. Het kerkbestuur ging zich nu buigen over de bouw van een liefdegesticht en een bewaarschool. De pastoor zou zorgen, dat er eerwaarde zusters zouden

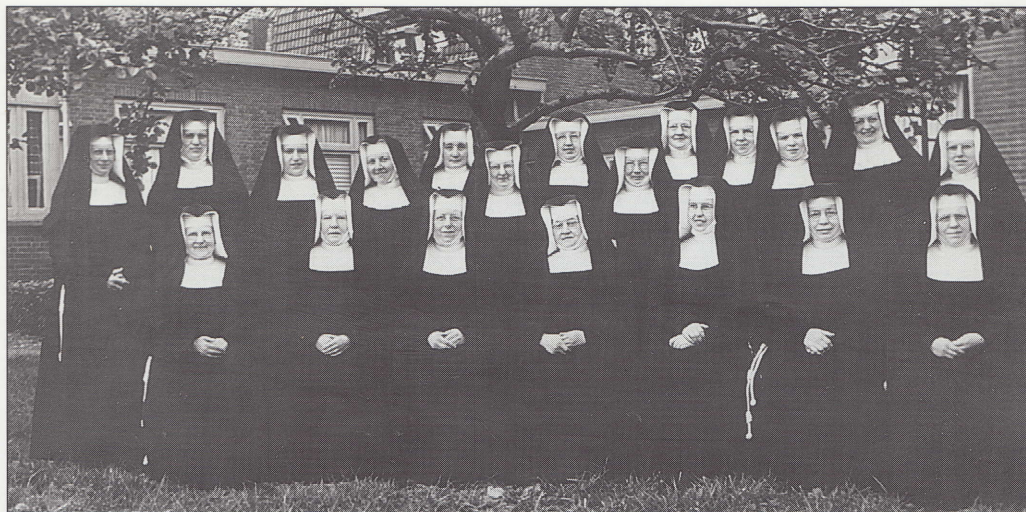
Pastoor Kerschner

komen. Het liefdegesticht van de zusters kwam te staan op de grond van de kerk. Het gebouw werd begroot op f 26.000,-. Om zusters te krijgen trad de pastoor in verbinding met de pastoor van Wognum. Die had zusters uit Salzkotten in Duitsland, die een zeer goede reputatie hadden. Er ontstond al gauw een levendige correspondentie tussen de pastoor van Spierdijk en de overste uit Salzkotten. Het duurde niet lang, of de overste beloofde vijf zusters te zullen sturen, zo gauw er een behoorlijke woonplaats voor de zusters zou zijn.

ZUSTERS IN SPIERDIJK.

De bouw van het gesticht was intussen beëindigd, zodat op 10 september 1895 de vijf beloofde zusters Franciscanessen arriveerden en haar plechtige intrede in de parochie deden.

Ze werden feestelijk geïnstalleerd in het bijzijn van enkele pastoors uit de buurt, het kerkbestuur, gemeenteraadsleden van Berkhout en een menigte van parochianen.

Bovenste rij van links naar rechts:

*Zr. Rigoberta, Zr. Victorina, Zr. Walburga, Zr. Muwalda, Zr. Clementia, Zr. Hilduarda,
Zr. Hieronyma, Zr. Nicoletta, Zr. Amelberga, Zr. Notburga, Zr. Hilaria.*

*Zittend: Zr. Himana, Zr. Luftilde, Zr. Augustina, Mr. Engelmunda,
Zr. Christina, Zr. Eventia, Zr. Assunta.*

Er tussen in: Zr. Helena, Zr. Ruthharda.

Het aantal zusters nam voortdurend toe.

Op woensdag 16 september werd door deken Volkers de kapel der eerwaarde zuster plechtig ingewijd. Daarna droeg de deken de eerste heilige Mis op tot intentie van pastoor Liket, die de eigenlijke grondlegger van de stichting genoemd mag worden. De kruisweg werd in de gang aangebracht. In 1901 kregen de zusters het privilegium om Ons Heer in de kapel te bewaren. De zusters begonnen met de kleinste kinderen bij elkaar te brengen en zo ontstond de "bewaarschool". In het gesticht kwamen de grote meisjes naalesen halen bij de zusters. Dat was het begin van de naaischool.

In november 1897 ontving de pastoor het bericht, dat er een "leerzuster" zou komen. Zo doende kon op 1 december 1897 de leerschool geopend worden. Vierendertig kinderen van de Openbare School kregen een plaats bij de zusters.

DE LEERPLICHTWET.

Op het eind van 1898 was er sprake van een nieuwe leerplichtwet. De kinderen

waren verplicht, de lagere school zonder verzuim te bezoeken. Veel mensen beschouwden die wet als een zegen. Maar in Spierdijk werd de wet door velen verkeerd beoordeeld. Dat blijkt uit een schrijven van de zeereerwaarde deken aan de pastoor van de parochie. De pastoor moest een rekest indienen bij de Tweede Kamer waarin protest geuit moest worden tegen de leerplichtwet. Alle gezins-
hoofden moesten op 3 april 1899 dit rekest tekenen. De katholieken zagen in de leerplichtwet een inbreuk op het vrije beschikkingsrecht van de ouders over hun kinderen. In 1901 is deze wet aangenomen, ondanks alle protest.

UIT HET ARCHIEF VAN HET JAAR 1900.

In 1900 telde de parochie 1600 parochianen. Er werden vijftig kinderen gedoopt. Drieënveertig kinderen deden hun eerste heilige communie. In dat jaar stierven er veertig mensen. Het aantal uitgereikte heilige communies was 12.200.

Sint-Jozefschool omstreeks 1912.

DE DOOD VAN PASTOOR J.L.A. KERSCHNER.

Op 13 september 1901 overleed, na een lang en geduldig gedragen lijden, voorzien van de laatste heilige sacramenten, de zeereerwaarde heer pastoor J.L.A. Kerschner. Hij was eenenzestig jaar. Sinds 1893 was hij pastoor van Spierdijk. Ook hij werd begraven in het priestergraf van de parochie.

Op 4 oktober 1901 werd pastoor Bernardus van Geldrop geïnstalleerd. Hij heeft tot 1911 in Spierdijk gestaan.

WEER EEN VERBOUWING.

In 1907 werd in overleg met de overste van de zusters en aannemer J.S. Wijte een verdieping op het "zusterhuis" gezet. Het werk werd ook gegend aan de heer P. Wijte.

In 1906 was de rijkssubsidie van de zusterschool verloren gegaan; daarvoor in de plaats kwam een gratificatie van het rijk van f 1000,- per jaar. Dat was een grote verbetering.

WEER EEN NIEUWE PASTOOR.

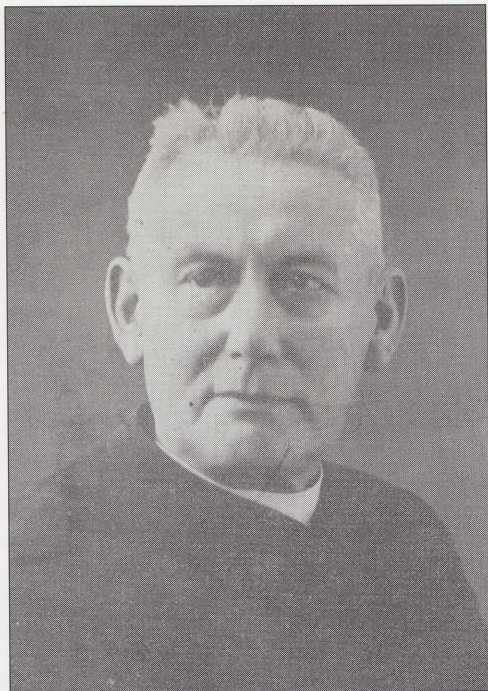
Op 1 juni 1911 vertrok pastoor Van Geldrop van hier. Hij overleed op 15 januari 1915 te Nijmegen.

De pastoor van Tuitjenhorn, de zeereerwaarde heer W. M. Nix, werd te Spierdijk benoemd. Hij werd ten onrecht "Niks" genoemd, omdat hij wel aangetoond heeft, veel meer te zijn dan niks.

Tot 1936 is hij in Spierdijk gebleven en in die tijd heeft hij heel veel tot stand gebracht. Pastoor begon met voor veel van zijn medewerkers het salaris te verhogen. In 1913 werd de ingang van de kerk veranderd. Er kwamen eikenhouten deuren, waarboven een glas-in-lood raam werd aangebracht. Het pad van het hek tot de ingang werd verhoogd. Verder kwamen er twee lichten in het portaal. Totale kosten: f 1.075,-.

Het werk werd uitgevoerd door de heer J.S. Wijte.

In 1914 werd het paard van de pastorie verkocht en schafte pastoor zich een Fordje aan. Het uurwerk van de kerkklok werd vernieuwd.

Pastoor Nix

In 1913 werd de zusterschool uitgebreid en wilde men beginnen met de bouw van een jongensschool. Gezamenlijke kosten f 40.000,-. Afgesproken werd, dat de jongens de eerste drie leerjaren nog bij de zusters op school zouden blijven.

Van de zusterschool werd snel werk gemaakt, maar er waren wat strubbelingen met de jongensschool. Men wilde de Openbare School op de Verlaatsweg overnemen om daar de jongensschool in te vestigen. De vier gemeenten vroegen f 7000,- voor school, woning en erf, uitgezonderd schoolmeubelen en leermateriaal. Het kerkbestuur wilde f 6000,- geven. Men was waarschijnlijk wel tot elkaar gekomen als de Gedeputeerde Staten van Noord-Holland niet met zeer verzwarende voorwaarden waren gekomen. Om kort te gaan..... er kwam niets van. Pas in 1916 kwam toch het bouwen van een jongensschool weer ter sprake. Er zouden drie lokalen komen en een onderwijzerswoning. Het werk werd gegund aan J. Duin. Hij zou het werk uitvoeren voor f 28.500,-

Pastoor Geldrop

Op 18 januari 1917 legde de pastoor de eerste steen en doopte de R.K. Jongensschool als Sint Martinusschool; de tweede naam van de steenlegger.

In de voorgevel van de Sint Martinusschool is een gedenksteen aangebracht ter herinnering aan de eerste steenlegging. Hierop staan de namen van de leden van het kerkbestuur: Pastoor W.M. Nix, P. Schilder, Jb Buis, P. Buis Tzn en N. Duin.

OORLOG 1914 – 1918.

Einde juli 1914 brak de eerste wereldoorlog uit. Veel mannen van Spierdijk werden onder de wapenen geroepen.

In 1915 werd een Missie gehouden door Paters Redemptoristen. Dat nood leert bidden kwam toen heel goed uit. Ruim tweehonderd mensen traden toe tot de pas-opgerichte Broederschap van de Heilige Familie. In de tien dagen, dat de Missie duurde, werden vierduizend heilige hosties uitgereikt. En de Missie werkte nog door.

In 1918 telde de parochie 1800 parochianen. Tweeënvijftig kinderen werden gedoopt. Negenenvijftig kinderen deden hun eerste heilige communie. Er werden acht huwelijken gesloten en er werden vijfendertig mensen vanuit de kerk begraven.

NOG ENKELE BELANGRIJKE GEBEURTENISSEN IN DE PAROCHIE.

Het kerkorgel werd opgekapte en van twee nieuwe registers voorzien voor f 1500,-. In 1919 was de heer J.G. Luken veertig jaar directeur van het parochieel zangkoor. Het bestuur vereerde hem met een feestgave. De zusters kochten in dat jaar een eigen graf. De heer P. Buis gaf een kelk van zijn overleden zoon Theodorus, onder bepaalde voorwaarden, in bruikleen aan de kerk.

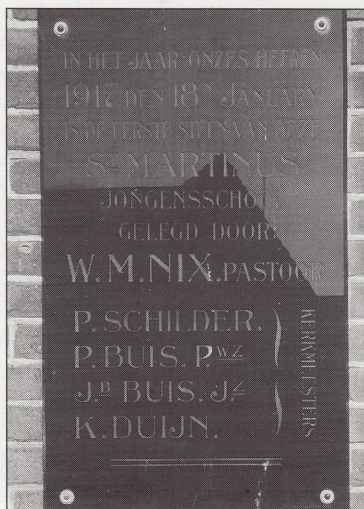
De heer W. Komen werd doodgraver en zou het kerkhof onderhouden en in de kerk collecteren bij afwezigheid van de kerkmeesters.

In 1919 werd een brand- en inbraakvrije tabernakelkast gekocht voor f 790,-; franco geleverd tot aan het station in Hoorn.

In dat jaar werd er ook elektriciteit in de

kerk aangelegd voor de prijs van f 2.141,-. De kronen en lampen kwamen op f 2.665,-. Het plaatsengeld werd verhoogd van f 4,- naar f 5,-. Er werden zes zilveren kandelaars gekocht, om met Pasen te gebruiken. Prijs: f 2000,-.

In 1922 had de toewijding van de gehele parochie aan het heilig Hart van Jezus plaats. Een nieuw beeld van het heilig Hart werd geplaatst voor het kerkhof. Het is geleverd door de firma Balgooy uit Nijmegen voor f 540,-.

Op 1 december 1922 bestond de zusterschool vijftientig jaar. Bij die gelegenheid werd aan de zusters een feestgave uit de schoolkas aangeboden.

De heer Jn Knijn werd directeur van het zangkoor en de heer B. Carls werd organist.

In de vergadering van 15 mei 1924 werd een verzoek van het Comité van Actie behandeld. Men vroeg het kerkbestuur te werken aan de vestiging van een R.K. geneesheer in Spierdijk. Het bestuur zegde zijn medewerking toe. Dit heeft tot gevolg gehad, dat dokter Bloem zich in de parochie vestigde.

In 1928 werden acht nieuwe kerkramen in de kerk aangebracht. Voor f 4.583,-.

Bijkomende kosten f 227,-.

Ook vervaardigde de heer Jb. Wijte een nieuwe waterplaats bij de kerk, voor f 794,-.

Datzelfde jaar werd een nieuw-gemaakte kluis aangebracht voor f 1350,-.

Op 2 augustus 1928 werden drie nieuwe lokalen aan de jongensschool gebouwd. Tegelijkertijd werd er in de gehele school warmwater-verwarming aangelegd.

RUSTOORD "SINT THERESIA".

In 1930 kwam bij het dagelijks bestuur van het Comité van Actie de vraag naar voren: "Zou het niet nodig en nuttig zijn, om een huis voor ouden van dagen in onze parochie op te richten?" Aanstonds werd een verzoek aan het kerkbestuur gedaan. Dat bestuur voelde er ook veel voor en diende een verzoekschrift in bij de bisschop. Het duurde nogal lang voordat het bestuur een antwoord kreeg en daarom besloot men een audiëntie aan te vragen bij de bisschop.

Op 10 februari 1930 brachten W.P. Oudejans en Jb. Buis, kerkmeesters, alsmede dokter Bloem en de heer Overtoom, een bezoek aan de bisschop van Haarlem. Het gevolg was, dat op 27 februari een schrijven uit Haarlem binnenkwam met de mededeling, dat de toestemming voor de bouw van zo een huis werd verleend. Er werden heel veel vergaderingen uitgeschreven, waarbij ook de overste van de zusters werd uitgenodigd, omdat de pastoor gevraagd had, of de zusters in dat huis voor de bejaarden wilden gaan

werken. Na heel veel overleg, vergaderen en bezichtigen van bestaande bejaardenhuizen in de buurt, en na verlof uit Rome gekregen te hebben, om f 80.000,- te mogen lenen bij de R.K. Spaar- en Beleggingskas te Utrecht, besloot het bestuur om zes inschrijvers een opgave te laten doen. De heer G. Kuypers uit Hoogwoud was de laagste inschrijver. Hij mocht het werk uitvoeren voor f 84.920,-. Op 10 januari 1931 werden drie proefpalen geslagen. Op 16 februari werd met het heiwerk begonnen. Op 11 maart werd de laatste paal in de grond geslagen. De pastoor legde de eerste steen op 9 juli 1931, nadat hij eerst de heilige Mis had opgedragen. Veel mensen waren erbij aanwezig. De pastoor maakte aan het eind van de plechtigheid bekend dat hij het rustoord onder de hoede van de kleine heilige Theresia van Lisieux had gesteld. Op donderdag 28 maart 1932 had de plechtige inwijding van het nieuwe rustoord plaats. Deze inwijding werd bijgewoond door veel priesters uit de omgeving, gemeentebesturen, eerwaarde zusters en veel parochianen. Er werden heel veel mooie woorden gesproken.

En zo begon er voor de zusters een heel nieuw leven. Er kwamen enkele zusters bij, die de taak van de bejaardenzorg op zich namen. Het werk van de school-, bewaarschool- en naaischoolzusters ging intussen ook gewoon door, maar vaak werd een beroep gedaan op wederzijdse hulp. De zusters namen ouden van dagen op tegen een vergoeding.

Tarieven opnamen in het Rustoord Sint Theresia te Spierdijk:

- *Eerste klas kamer met slaapkamer f 16,- per week per persoon;*
- *Met een tweede persoon f 8,- meer. Wordt f 24,-;*
- *Met een derde persoon f 32,-;*
- *Met een vierde persoon f 40,*
- *Tweede klas zitkamer tevens slaapkamer, f 12,- per persoon per week.*
- *Met een tweede persoon f 400,- per jaar eveneens voor ieder daarbij onder voorbehoud van goedkeuring door het kerkbestuur.*
- *Algemene zaak f 400,- per jaar (Inkoopsum).*
- *Als twee behoeftige mensen, die niet kunnen betalen, op een zit-slaapkamer wonen, zijn de kosten f 850,- onder*

voorbewoud van goedkeuring door het kerkbestuur. Als ze van buiten de parochie komen geldt hetzelfde voorbewoud, maar dan zijn de kosten f 100,- meer, dus f 950,-. Voor een derde of vierde persoon f 400,- meer. De tarieven worden per kwartaal bij vooruitbetaling voldaan. De tarieven worden niet verminderd als met uitgaat of vakantie houdt. Dokter- en ziekenhuiskosten zijn voor rekening van de opgenomene, behalve voor de armlastigen, die door het armbestuur moeten worden betaald.

Namens het kerkbestuur:

A.C. van den Berg.

ZUIDERMEER.

Toen Adriana Huiberts in 1921 stierf, vond men in haar nalatenschap een notitieboek, dat zij bewaard had. Dat boek bevatte veel aantekeningen, die haar man gemaakt had over de pogingen tot kerkstichting van Zuidermeer. Naar aanleiding hiervan stichtten enkele Zuidermeeders een kerkfonds en gingen lammeren weiden, om geld te sparen.

Tot aan de dood van monseigneur Callier kwam er van een kerk in Zuidermeer niets terecht. Maar monseigneur Aengenent beloofde aan de bouwcommissie van Zuidermeer dat zij in 1929 een pastoor zouden krijgen. Het bovengenoemde fonds had toen f 1000,-

De bisschop benoemde op 16 augustus de kapelaan van Spierdijk, Laurentius Cornelis van de Nouweland tot pastoor van Zuidermeer. In een bisschoppelijk schrijven aan Spierdijk gaf hij het kerkbestuur de opdracht aan de bouwcommissie van Zuidermeer notariële volmacht te geven, om alle maatregelen te kunnen nemen, nodig tot het stichten van een nieuwe parochie. De bouwcommissie begon met het bouwen van een hulpkerk.

Op 23 januari 1930 werd pastoor Van de Nouweland ingehaald. Van Spierdijk had hij enkele liturgische gewaden en een kelk in bruikleen meegegeven.

De volgende dag had de inzegening van de nieuwe hulpkerk plaats door deken Jonckbloedt van Wognum, waarna de deken de heilige Mis in de nieuwe kerk celebreeerde.

Op 20 januari werden de grenzen van de nieuwe parochie, "Onze Lieve Vrouw van Lourdes" vastgesteld. In de nu volgende jaren werd een pastorie gebouwd en een parochiële school voor jongens en meisjes. Het onderwijs aan de school werd gesteld onder leiding van de zusters Franciscanessen.

In 1933 werd een zusterhuis gebouwd en op 1 september 1933 kwam de nieuwe grote kerk tot stand.

Zo zien we Zuidermeer uitgroeien tot een plaats van betekenis, na een honderdjarige inlijving bij Spierdijk.

WIJKVERPLEGING IN SPIERDIJK.

Pastoor Nix heeft ook nog geprobeerd om twee wijkverpleegsters te krijgen voor de vereniging van het Wit-Gele Kruis, waar hij adviseur van was. Hij wilde de vereniging absoluut in zijn parochie houden. Dus ging hij naar de zusters om hulp. Heel lang hoefde de pastoor niet op antwoord te wachten. Nog in dezelfde maand ontving hij de brief waar hij naar uitgekeken had. Hoewel het antwoord niet bevredigend was, bleef hij erop vertrouwen, dat er eens hulp zou komen. Die hulp kwam inderdaad, al was het tien jaar later.

DE HEILIGE THERESIA.

De pastoor was een grote vereerder van de heilige Theresia. In de kronieken lezen we: "Het aantal bewoners van het Rustoord wisselt sterk en neemt zelfs af." En juist in het laatste levensjaar van de pastoor, in 1936, waren verschillende kamers onbewoond. Toen de pastoor dat hoorde zei hij: "Als ik daarboven kom zal ik de heilige Theresia eens goed door elkaar schudden. Haar beeltenis prijkt niet voor niets in het rustoord. Ik zal haar aan

haar plicht herinneren om goed voor het rustoord te zorgen."

Toen men daags voor de begrafenis van pastoor Nix het stoffelijke overschot van het rustoord naar de kerk droeg, namen de dragers de lijkist te hoog op de schouders. Aan het beeld van Theresia dachten ze niet. Ze moetsen er onderdoor, maar... een geweldige botsing volgde. Een van de dragers kon het beeld nog net opvangen. Vele jaren heeft er ook een Theresiabeeld gestaan in de nis aan de voorgevel van het rustoord. Sinds kort is dit vervangen door een ander beeld.

We hebben gezien, dat pastoor Nix hier heel veel tot stand heeft gebracht.

Na zijn dood werd hij opgevolgd door pastoor Abram van den Berg. Hij diende de parochie van 1936 tot 1955.

Onder het pastoraat van pastoor Van den Berg werden door hem en de overste van het klooster ijverige pogingen gedaan om bewoners van het Rustoord op te sporen en aan te nemen. Hun aantal wisselde sterk. Er is een gemiddelde van vijfenveertig tussen 1923 en 1938. Kieskeurig was men niet bij de opname. Letterlijk staat er in de kroniek: "Afgeleefden, half zieken, gebrekkigen, doven, vele stumperds wat betreft de verstandelijke vermogens worden hier met voorliefde binnengebracht." Toen in 1939 oorlog dreigde werd besloten, het rustoord te bestemmen voor oorlogslazaret. Een aantal zusters doorliep een cursus tot helpster in de verpleging. Maar de korte duur van de oorlog (van 10 tot 14 mei 1940) verhinderde de uitvoering van dat plan.

In 1936 waren er 58 inwoners in het rustoord.

PASTOOR ABRAM CORNELIS VAN DEN BERG.

Hij stond al heel gauw bekend als een gelijkmoedige, rustige bidziel, die heel veel gezinnen heeft zien opbloeien en uitgroeien. Hij bezocht namelijk graag en vaak de gezinnen in zijn parochie.

In zijn tijd werden elf jonge mannen uit de parochie tot priester gewijd.

Pastoor van den Berg

Hier volgen de namen:

Jan Duin Jz	1937
Klaas Mes Phz	1939
Jo Groot Pzn	1940
Piet van Kampen Pzn	1940
Jan Oudejans Wzn	1940
Nico Wijte Jbzn	1942
Louis Schilder Czn	1948
Piet Obdam Jbzn	1949
Piet de Haan Czn	1952
Jan Koopman Jbzn	1953
Joris Laan Lzn	1953

EEN ERNSTIGE ZIEKTE IN SPIERDIJK.

Pastoor Van den Berg kreeg op 7 oktober 1938 een brief van de minister van Economische Zaken. Daarin werd vermeld, dat van gemeentewege bomen waren aangekruist met één of met twee kruisen, omdat ze gevaar opleverden voor de verspreiding van de iepenziekte of voor vermeerdering van iepenspintkevers.

De standplaats van de bomen was aan de

noord- en zuidzijde van het kerkhof, achter de pastorie C64 en achter de Rooms katholieke kerk. De bomen met twee kruisen moesten voor 1 april 1939 geveld zijn en daarna moesten de stam en de takken onmiddellijk geschild worden. Het hout mocht niet vervoerd worden voordat het van de schors was ontdaan. De schors moest onschadelijk gemaakt worden door verbranding of door het onder water te zetten.

Van de bomen met één kruis konden de takken en de stammen ongeschild onder water gezet worden. Indien deze maatregelen niet voor 1 april 1939 genomen zouden zijn zou een proces verbaal opge maakt worden door de gemeente en zou een boete volgen.

EEN MERKWAARDIGE ONDERSCHEIDING.

In 1945 werd in de parochie een merkwaardige onderscheiding verzonnen en ook uitgereikt. Pastoor Van den Berg had twee huishoudsters, Kee en Pietje Paalvast. Toen ze vijfentwintig jaar bij pastoor in dienst waren, beraamden kapelaan Beek en de tijdelijke assistent Father Nico Lassche (Pater van Mill Hill) een "snood" plan en ze voerden dat plan ook uit. In de keuken van de pastorie stond een radiotoestel. Dat toestel werd door Father Lassche door middel van een draad verbonden met een ander toestel, dat in één van de toiletten werd geplaatst. Men kon in dat toestel in het toilet praten, zodat het in de keuken te horen was. Op de dag van het vijfentwintig jarig dienstjubileum las Father Lassche om één uur 's middags een nabootsing van de algemene nieuwsberichten voor. Kapelaan Beek en de beide dames luisterden er, zoals gewoonlijk naar.

Het laatste bericht luidde als volgt:
Heden herdenkt men in het Noordhollandse dorpje Spierdijk het feit dat Kee en Pietje Paalvast een kwart eeuw als keukenprinsessen werkzaam zijn bij pastoor Van den Berg, die zij getrouwd gevolgd hebben van de ene parochie naar

de andere. Het heeft Hare Majesteit de Koningin behaagd de beide dames wegens dit trouw dienstverband te onderscheiden met de zilveren medaille van de Orde van Oranje Nassau, die haar door het bestuur van de gemeente van Berkhout te zijner tijd zal worden toegezonden. Einde van de nieuwsberichten"

Met een verwonderd gezicht vroeg kapelaan Beek: "Horen jullie dat, dames? Wat fijn zeg, van harte gefeliciteerd."

De dames waren overrompeld. Even later kwam Father Lassche binnen en die werd op de hoogte gebracht van het heuglijke nieuws. De pastoor moest wel meespelen, en kwam ook feliciteren. De parochie had de nieuwsberichten natuurlijk niet gehoord, maar enkele mensen waren in het complot opgenomen en kwamen ook de dames feliciteren. De vader van Father Lassche in Amsterdam vervaardigde twee namaak-medailles en een ambtenaar van de gemeente Berkhout, die in Spierdijk woonde, stuurde de medailles met een begeleidend schrijven naar de pastorie. Op hoge feestdagen droegen de dames de medaille en bleven dan na de hoogmis net zo lang in de kerk, tot het "Salvum fac Reginam Nostram" gezongen was. Vóór die tijd gingen ze na het "Ite missa est" naar huis om koffie te zetten. De dames hebben het "bedrog" gelukkig nooit ontdekt. Father Lassche vertrok naar de missie en kapelaan Beek werd het jaar daarna verplaatst.

In 1947 gingen de gezusters met pensioen naar Maassluis.

Jan Rood hoorde, dat een van de twee dames gestorven was en ging naar Maassluis op condolancebezoek. De overledene lag in de kist met de onderscheiding op het doodshemd.

DE TWEEDE WERELDOORLOG.

De oorlog van 40 tot 45 is niet spoorloos voorbijgegaan. De overste van het rustoord moest naar Nijmegen om daar de gewonde soldaten te verplegen. De provinciale overste, moeder Scholastica,

kwam haar onder een bommenregen halen. Een brandend vliegtuig viel vlak bij het rustoord neer.

Er kwamen evacuees uit Zierikzee en familieleden van de zusters die moesten evacueren. Allen zochten een veilig onderdak in het rustoord in Spierdijk, zodat het er al heel gauw overvol was.

Er kwam overal gebrek aan voedsel, vooral in de steden was het nijpend. Veel mensen kwamen bij de pastoor en bij de zusters om voedsel. Plotseling verscheen in de refter van de zusters een Duitse soldaat, die op zoek was naar Engels parachutisten. Toen de zusters hem eten gaven, ging hij weer snel weg.

NSB-BURGEMEESTERS.

Er woonden in Spierdijk en omgeving ook mannen, die zich aangesloten hadden bij de NSB. Deze mannen stonden op een lijst bij de Rijkscommissaris Seys Inquart voor een bestuurspost van bijvoorbeeld burgemeester. Zo werd in de gemeente

Berkhout, waar toen ook Spierdijk onder hoorde, de heer Kwant tot burgemeester benoemd en in de gemeente Spanbroek de heer Co de Bruin. Beiden maakten het de mensen in hun gemeente niet moeilijk. In Spierdijk woonden ook enkele Duitsgezinde mensen. Toen één van hen aan De Bruin de verblijfplaats van de verzetsbeweging kwam verraden, gaf de burgemeester dit aan het verzet door. De leden veranderden direct van plaats en zo werd het oprollen en het uitmoorden van de groep voorkomen.

BRIEF VAN DE BISSCHOP.

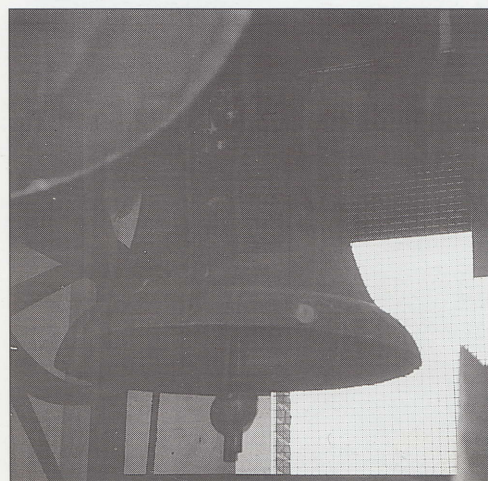
In november 1940 schreef de bisschop aan het schoolbestuur in een brief naar aanleiding van de arrestatie van het hoofd der Rooms katholieke ULO-School in Hoorn het volgende:

In het belang van het personeel en van de school zelf geven wij U in overweging erop te wijzen voorzichtig te zijn en geen liedjes of versjes te zingen of voor te dragen, die voor de Duitsers aanstotelijk zijn.

Aan het hoofd van de Rooms katholieke Nederlandse Boeren- en Tuindersbond werd een commissaris aangesteld, die lid was van de NSB. Katholieke boeren mochten daarom geen lid meer zijn van die vereniging op straffe van weigering van de heilige sacramenten. Ook de leden van het Katholieke Onderwijs Verbond moesten hun lidmaatschap opgeven om dezelfde reden en met dezelfde sancties. Uitspraak van de bisschop: "Lid zijn van de NSB is verboden omdat die de kerk belemmert in de vrije uitoefening van haar taak".

DE KLOKKENROOF.

De Duitsers, die steeds op zoek waren naar materiaal om bommen te vervaardigen, schroomden niet, om kerken binnen te

dringen en de torens van hun klokken te ontdoen. Ofschoon Spierdijk nogal een afgelegen en stil dorpje was, waar de klokkentoren niet een van de hoogste was, werd het toch ook door de Duitsers bezocht en beroofd van zijn klokken.

Na de oorlog is er vaak gevraagd, of de klokken teruggevonden waren. Het antwoord was negatief. Op de vraag of de kerk een vergoeding zou kunnen krijgen voor het gestolen materiaal is nooit antwoord gegeven.

Pastoor Van den Berg vond een kerk zonder klokken maar niets. De gelovigen moesten voor de dienst in de kerk kunnen worden opgeroepen. Daarom was zijn eerste werk na de oorlog de klokkengieterij Eysbouts-Lips te Asten opbellen en vragen om nieuwe klokken. Na enkele onderhandelingen konden er eind 1949 drie nieuwe klokken geïnstalleerd worden. De grote klok kreeg de naam Heilige Drievuldigheid, de middelgrote klok heette Heilige Georgius en de kleinste klok werd genoemd Angelusklok omdat zij elke dag om twaalf en om achttien uur het Angelus zou luiden. Toen de rekening kwam schrokken de kerkmeesters er wel wat van. Waar haalden ze zo gauw f 9.218,46 vandaan? In enkele termijnen werd het bedrag voldaan. Na herhaalde aanmaningen volgde in januari 1950 de laatste termijn. Toen was dat leed ook weer geleden.

HET GOUDEN FEEST VAN PASTOOR A.C. VAN DEN BERG.

In augustus 1952 vierde pastoor Van den Berg zijn vijftigjarig priesterfeest. Dit feest werd uitbundig in de parochie gevierd. Alle Spierdijkers hielden veel van deze liefdevolle en vredelievende man.

PASTOOR
JOHANNES P. VAN ZON.

Pastoor Van den Berg kreeg ontslag in 1955 en betrok toen een kamer in het Sint Theresia Rustoord, waar hij op 30 januari 1956, vijf dagen voordat hij tachtig jaar

Pastoor van Zon

zou worden, stierf.

Pastoor Johannes P. van Zon volgde hem op van januari 1955 tot juli 1961. Zijn gezondheid liet veel te wensen over. Toch was hij een ijverig werker, die heel veel vernieuwd en verfraaid heeft in de kerk, de pastorie, de scholen en het kerkhof. Hiervoor moesten duizenden guldens op tafel komen, maar hij zei altijd: "De mensen hier in Spierdijk geven graag en gull!" In 1957 werd in verband met werkzaamheden aan de kerk, het ijzeren hek rondom de kerk verwijderd.

Het kerkhof werd helemaal in het rond uitgebreid. Er kwamen honderdvierentwintig graven bij. De gemeente Berkhout gaf daar wel subsidie voor, maar er werd eerst goed gerekend. De gemeente telde zeshonderdvierennegentig volwassen parochianen. Voor elke volwassen parochiaan werd de subsidie bepaald op f 9,67. Dat kwam op een bedrag van f 6.710,98. Maar dit bedrag werd verminderd met twee gulden per persoon, omdat Berkhout die subsidie al in 1957 had geschonken. Uiteindelijk ontving de kerk als subsidie f 5382,98.

DIERENLIEFDE.

Pastoor van Zon had twee honden, Witje en Itam. Itam wilde graag misdienaar zijn, want elke morgen kwam hij op het altaar liggen, als de pastoor de heilige Mis opdroeg. Zijn liefde voor de dieren uitte zich ook elk jaar bij de inzegening van het vee. Op de afgesproken dag kwamen tientallen mensen met hun huisdier, paarden en vee naar het kerkplein en daar werden ze met heel veel wijkwater besprenkeld.

KERSTMIS.

In de vroege morgen van de eerste Kerstdag werd heel Spierdijk gewekt en konden alle mensen genieten van de mooie kerstliederen, die de pastoor vanuit de kerktoeren met een versterker liet horen. De Nachtmis werd toen nog om vier uur in de morgen gevierd.

SPROOKJES.

De pastoor hield niet van sprookjes. Eens kwam hij op een bijeenkomst van het katholieke Vrouwengilde. Daar benadrukte hij met klem, dat de moeders moesten stoppen met het Sint Nicolaassprookje aan hun kinderen te vertellen. Ze moesten eerlijk zijn en hun kinderen niet zo "bedriegen". Toen had pastoor wat gezegd! Alle moeders kwamen hevig in opstand. De pastoor is toen maar gauw weggegaan. Hij heeft dit onderwerp nooit meer aangesneden.

HET OVERLIJDEN VAN PASTOOR VAN ZON.

In de laatste jaren van zijn leven werd zijn ziekte steeds ernstiger. Tenslotte moest hij helemaal het bed houden. Hij is in die tijd een voorbeeld van geduld geweest. Hij stierf op 6 juli 1961 in de leeftijd van vierenzestig jaar.

PASTOOR JOHANNES B. SCHOTTEN.

De opvolger van pastoor Van Zon was

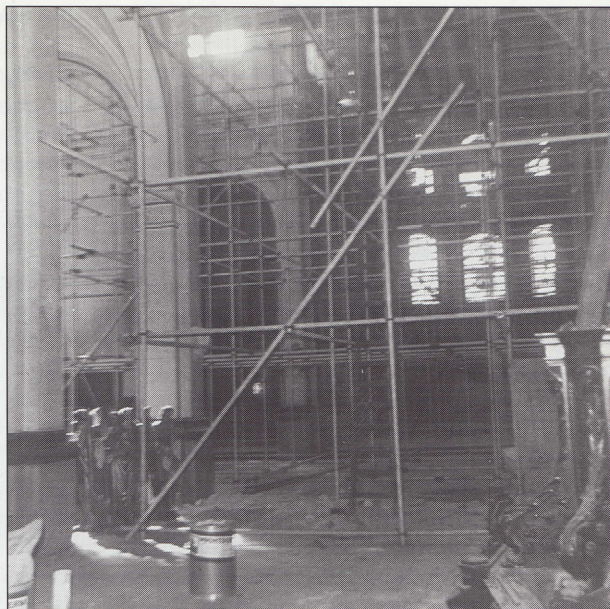
pastoor Johannes B. Schotten. Hij is drie jaar in Spierdijk geweest van 1961 tot 1964. Hij was een rustige, godsdienstige, kunstlievende en goedaardige man. Hij heeft de schuldenlast van de kerk niet verhoogd, omdat hij de stand van zaken in zijn nieuwe parochie heel goed vond. Na drie jaar vertrok hij naar Alkmaar, waar hij korte tijd later overleed.

PASTOOR BERNARDUS VERBEEM.

Nu kreeg de parochie een pastoor uit Zeeland, Pastoor Bernardus Verbeem. Hij had heel prettige omgangsvormen. Hij kon goed luisteren en stond voor iedereen open. Hij legde zich vooral toe op persoonlijke ontmoetingen, vooral bij zijn vele huisbezoeken. Hij had Grieks, Latijn en Duits gestudeerd om lessen te kunnen geven op het kleinseminarie Hageveld te Heemstede. In 1953 kwam hij als regent aan de kweek-

Pastoor Verbeem

school te Beverwijk. Hij verzorgde daar en op de lagere school, die aan de kweekschool verbonden was het godsdienstonderwijs. In 1964 werd hij benoemd tot pastoor in Spierdijk. Volgens zijn eigen zeggen waren de jaren in Spierdijk de mooiste van zijn leven. Hij heeft heel hard gewerkt aan de verbouwing van de pastorie en de kerk.

In 1964 zakte op een kwade dag de brandkast door de vloer. Dat was de aanleiding voor een grondige verbouwing in de pastorie. Er moest nu meteen maar centrale verwarming komen, vaste vloerbedekking in de verschillende kamers en andere stoffering. Van de vier prijsopgaven werd die van P. Wijte gekozen.

Verbouwing pastorie	f 83.900,-
Honorarium bouwinspectie	f 4.195,-
Centrale verwarming	f 15.155,-
Vaste vloerbedekking	
e.a. stoffering	f 5.000,-
Diverse kosten	f 150,-
Totaal	f 108.400,-

Op 27 april 1966 was het werk klaar.

DE PAROCHIE VAN DE HEILIGE MARCUS TE HENSBROEK.

Het was in de jaren zestig, dat de katholieken in Hensbroek heel graag een eigen, zelfstandige parochie wilden hebben. Tot nu toe hoorden zij onder Obdam. Voor veel mensen werd, vooral in de winter, de afstand naar de kerk in Obdam bezwaarlijk. Men begon nu voor een zelfstandige kerk te ijveren. De burgemeester was ook een groot voorstander van het plan en moedigde de mensen aan.

In 1964 werd de eerste spade in de grond gezet voor een nieuwe katholieke kerk aan de Burgemeester Kooimanweg.

Op 8 april 1965 was het dan zover. De nieuwe kerk werd ingezegend en toen was de parochie van de Heilige Marcus te Hensbroek zelfstandig. De parochie van Spierdijk moest er wel wat voor afstaan. De katholieken die vanaf De Braken in de Wogmeer woonden, behoorden tot dan toe onder de parochie van Spierdijk, maar ze werden nu ondergebracht onder de nieuwe parochie van Hensbroek.

In 1995 werd pastor J. de Groot, pastorale werker, door de bisschop, als eerst-verantwoordelijke persoon van de parochie van de Heilige Marcus te Hensbroek, aangesteld.

GROTE RESTAURATIE VAN DE KERK.

De zusters Augustinessen van Heemstede stelden in 1967 honderdduizend gulden beschikbaar ten behoeve van de restauratie van de kerk. Er werd nu bij het kerkbestuur gesproken over een grote restauratie. Na veel vergaderingen werd besloten dat er onder degenen, die een prijsopgave hadden gedaan geloot zou worden, wie het werk zou mogen uitvoeren. Simon Borst en Piet Wijte werden aangewezen om het werk uit te voeren. Dat was in 1967. Er werd begonnen met alle beelden van de pilaren in de kerk te verwijderen. Ook het sint Georgiusbeeld aan de gevel werd verwijderd omdat er al enkele brokken steen naar beneden gevallen waren en

het beeld dus levensgevaarlijk was.

Ook de zijbanken, de zogenaamde "armenbanken" werden weggehaald. De preekstoel, die midden in de kerk stond, werd aangebracht rechts vooraan op het priesterkoor. Toen werden alle andere banken verwijderd. Er kwamen nieuwe lange banken midden in de kerk te staan, zodat het middenpad wegviel. Nu was het meteen de gelegenheid om te stoppen met het verkopen van plaatsen in de kerk. Wat achteraf heel jammer werd gevonden, is dat de gebrandschilderde ramen in de zijmuren vervangen werden door ramen met gekleurd glas. Ook waren niet alle parochianen het ermee eens, dat de mooie platen van de kruiswegstaties verdwenen waren. Nog een aanzienlijke verandering was, dat er voor het hoofdaltaar een kleiner altaar geplaatst werd, waar de priesters met het gezicht naar de mensen de heilige Mis konden opdragen. Nu werden ook de communiebanken verwijderd. De mensen moesten voortaan dus staande de heilige communie ontvangen, wat voor veel oudere mensen vreemd en heel moeilijk was. De mooie kroonluchter, die in het midden boven het priesterkoor hing, werd ook verkocht. Jammer!

KERKEN IN EEN TENT.

Omdat het gedurende de werkzaamheden in de kerk niet mogelijk was daar kerkdiensten te verzorgen, werd er in de Pieter Koppesstraat, op de plaats waar nu de nieuwe huizen staan, een tent geplaatst. Dat was op 1 mei 1968. De firma De Boer uit Hensbroek leverde die tent. De oude banken werden er in geplaatst en er konden nog heel veel mensen een plaats vinden. Het was een zeer hete zomer. Heel vaak stonden de kaarsen helemaal krom van de hitte in de kandelaars.

'T OEVERLAND.

Pastoor Verbeem heeft in 1969 ook een belangrijk aandeel gehad in de bouw van het nieuwe bejaardenhuis "'t Oeverland". Het Theresiarustoord, dat in 1932 geo-

pend was, had al aan veel oudere mensen een rustige oude dag bezorgd. Het aantal bewoners was steeds sterk wisselend geweest. In 1960 waren er tweeënzeventig bejaarden. Het hele huis was overvol. De overste moest zelfs in het zusterhuis plaats maken voor enkele bejaarden, wat vaak ten koste ging van de privacy van de zusters. Op 7 maart 1960 had een vergadering in het zusterhuis plaats over het verbouwen van het Theresiaoord of over de bouw van een nieuw bejaardenhuis. Het oude rustoord voldeed niet meer aan de eisen van de tijd. Bovendien wilden de mensen immers niet meer in één gemeenschappelijke zaal zitten maar in een eigen, goed ingerichte kamer. Na rijp beraad werd besloten, om een heel nieuw bejaardenhuis te bouwen op het land achter de kerk. Op 2 januari 1968 werd de eerste paal in de grond geslagen door de directrice zuster Laurentia van Geene. De naam, die toen aan het nieuw bejaardenhuis gegeven werd, was heel toepasselijk. Het huis lag namelijk aan de oever van de Wogmeer. Vandaar de naam "t Oeverland". Op 13 juni 1969 was het nieuwe bejaardencentrum klaar. Het bood aan

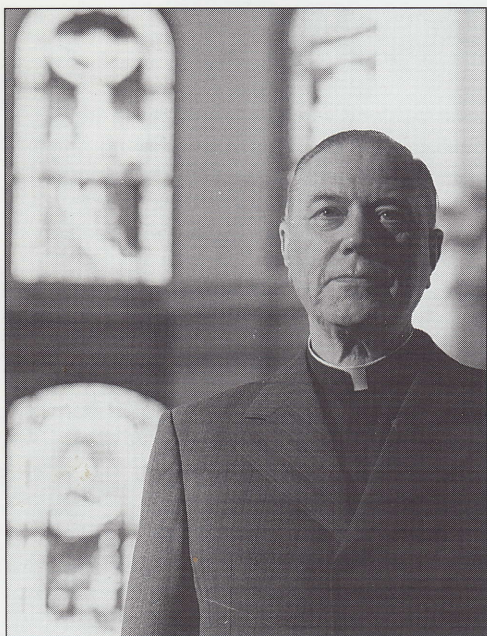
veertig mensen een plaats. Bovendien werden er zestien woningen bijgebouwd, waar de oudere mensen ook konden genieten van een onbezorgde oude dag.

HET VERTREK VAN PASTOOR VERBEEM.

Toen pastoor Verbeem vijfenzestig jaar geworden was, in 1973, verliet hij Spierdijk en ging wonen bij de zusters Ursulinen in Bergen (Noord-Holland), waar hij zich in de zielzorg nog verdienstelijk maakte. Maar zijn hart lag nog steeds in Spierdijk. Daarom kwam hij na enkele jaren daar weer terug. Hij kreeg een mooie woning aangeboden in 't Oeverland. Vandaar uit las hij elke morgen de heilige mis in de kapel van de zusters Franciscanessen in de Dokter Bloemstraat. In 1982 vierde hij zijn gouden priesterfeest in de kerk van Spierdijk. Zijn gezondheid ging langzaam achteruit. Toch stierf hij nog heel plotseling op 9 oktober 1987 in 't Oeverland. Hij is op het R.K. kerkhof in Spierdijk begraven.

PASTOOR VICTOR G. NIJMAN.

De opvolger van pastoor Verbeem was pastoor Nijman. Hij kwam in 1973 in de parochie en is er gebleven tot 1982. Hij was blij met zijn benoeming. Hij kwam in een mooie kerk in een landelijke omgeving en de parochianen ontvingen hem hartelijk. Hij vond de kerk heel mooi maar dat er geen kruiswegstaties waren beviel hem niet. Daarom wilde hij een actie op touw zetten om geld in te zamelen voor mooie nieuwe kruiswegstaties. Hij kwam bij het kerkbestuur aan met een voorstel, dat direct werd aangenomen. Er zouden vijftien kruiswegstaties komen. Aan de gebruikelijke veertien staties wilde de pastoor een vijftiende toevoegen, die de verrijzenis van Christus zou weergeven. De parochianen konden voor f 250,— een kruiswegstatie kopen. Dat de parochianen ook enthousiast waren over de nieuwe aanwinst in de kerk bleek al heel gauw. Alle staties werden snel gekocht. De laatste statie werd geschonken door het zangkoor. In 1974 waren alle staties geplaatst en ze hangen er nu nog.

Pastoor Nijman

EEN NIEUW ELEKTRONISCH ORGEL.

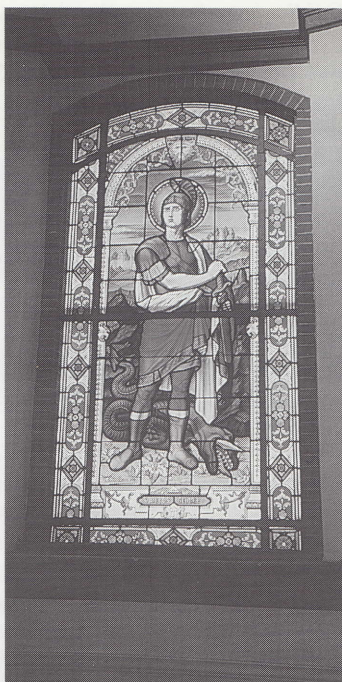
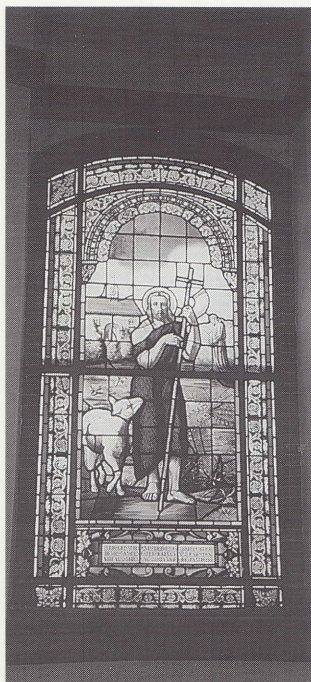
In 1974 kocht pastoor Nijman een nieuw elektronisch orgel, dat voor in de kerk werd geplaatst. Het kostte f 10.500,-. De pastoor rekende weer op de goedgeefheid van zijn parochianen. Er werden enkele deurcollectes gehouden en een huis-aan-huiscollecte en zo kwam het geld alweer binnen!

KINDERNEVENDIENST.

De pastoor wilde graag kindernevendiensten in de parochie invoeren. In 1978 werd de eerste dienst gehouden in De Mantel. Later kwamen de kinderen in de kerk en gingen er voor de preek weer uit. Er werd dan in de pastorie door een vrijwilligster een verhaal voorgelezen; er werd wat gezongen en gebeden en als de kinderen dan na de preek weer in de kerk kwamen mocht één van hen vertellen, wat ze gehoord en gedaan hadden.

NOG MEER VERANDERINGEN IN DE KERK.

Pastoor Nijman kreeg er geen genoeg van. Hij wilde de kerk steeds mooier maken. Het doopvont, dat altijd achter in de kerk stond, werd op het priesterkoor geplaatst. Daar staat het nu nog. De glas-in-loodramen boven het hoofdaltaar liet hij restaureren. Kosten f 41.477,-. Elektriciën Schouten kreeg de opdracht in 't Oeverland de kerktelefoon aan te leggen. In 1979 werd het kerkhof weer uitgebreid. Er waren ook nogal wat klachten over het geluid in de kerk. Daarom liet pastoor in 1980 de geluidsinstallatie aanbrengen, tevens ringleiding voor gehoorstoorden. In 1981 werden de kerktijden op zondag veranderd. De heilige Missen waren op zondag om 9.00 uur en om 10.00 uur. Er werd besloten, om op zondag alleen om 10.00 uur de heilige Mis te vieren, omdat de Mis van 9.00 uur maar matig bezocht werd. Een ander motief was het sparen van brandstof.

KERKEVEILINGEN.

Om de restauratie van ons kerkgebouw te kunnen laten uitvoeren, werd in 1985 een comité in het leven geroepen. Dit comité startte in 1985 met de eerste kerkeveiling. De opbrengst was bestemd voor een nieuwe verwarming in de kerk. Opbrengst f 37.600,-.

In 1986 werd een veiling gehouden voor de uitbreiding van ons kerkhof.

Opbrengst f 41.000,-

In 1988 was de derde kerkeveiling voor restauratie van het hoge gedeelte. De opbrengst van de veiling was f 42.300,-.

In 1991 was er een veiling voor het schilderen van de binnenkant van de kerk en voor de aanschaf van nieuwe altaarkleden. En nadien zijn er nog diverse veilingen gehouden o.a. voor de restauratie van de kerketoren. De laatste 2 veilingen zijn gehouden voor verdere restauratie. Deze veilingen gingen boven de f 50.000,-.

Hieruit blijkt dan de Spierdijker gemeenschap hun kerk in goede staat wil houden.

LITURGISCHE VERNIEUWINGEN IN DE KERK.

Heel langzamerhand begonnen de liturgische vernieuwingen van de kerk ook Spierdijk binnen te dringen. Daarom begon pastoor Nijman met het inschakelen van leken bij de vieringen. Leken mochten gedurende de eucharistievieringen op zaterdagavond en zondagmorgen het epistel voorlezen en zelfs communie uitreiken.

Dat laatste was voor veel mensen een heel vreemde overgang.

Van het bisdom kwam ook het bericht, dat er in elke parochie een parochieraad moest worden opgericht. Pastoor Nijman heeft die raad vlak voor zijn vertrek uit Spierdijk opgericht.

In 1982 werd pastoor Nijman vijfenzestig. Hij verliet Spierdijk en ging in Alkmaar wonen, waar hij zich in verschillende parochies nog zeer verdienstelijk maakte.

PASTOOR ADRIANUS LOOS.

Nu moest er dus weer een nieuwe pastoor in Spierdijk komen. Maar de bisschop kon geen nieuwe pastoor benoemen vanwege "personeelsschaarste".

De bisschop stelde toen A. Loos, die vanaf 1974 in Zuidermeer pastoor was, ook als pastoor in Spierdijk aan. Daar hij al acht jaar in Zuidermeer woonde, gaf hij er de voorkeur aan, om daar te blijven wonen. Zo werd de parochie Spierdijk dus vanuit Zuidermeer bediend.

Nu stond de pastorie in Spierdijk leeg. Het kerkbestuur vond, dat dat gebouw wel bewoond moest worden. Na veel besprekingen werd besloten, dat Hans de Vries, met zijn echtgenote en zijn twee jongens hun intrek in de pastorie zouden nemen. Dat gebeurde in 1983.

Pastoor Loos kreeg dus in 1982 de zorg over twee parochies. Hij was voorzitter van twee kerkbesturen en van twee parochieraden. Ook kreeg hij de geestelijke zorg voor het bejaardenhuis in Spierdijk, 't Oeverland, waar hij iedere woensdagmorgen om negen uur de

eucharistie vierde. Op de vrijdagavonden om zeven uur vierde hij de eucharistie in de kerk van Spierdijk. De week-endvieringen moesten nu ook aangepast worden. Als er op de zaterdagavond om zeven uur de eucharistie gevierd werd in de ene kerk, dan was er in de andere kerk een woord- en communieviering. Op de zondagen was in de ene kerk de viering om half tien, in de andere kerk om elf uur.

PASTOOR LOOS DE KINDERVRIEND.

Pastoor Loos was een grote kindervriend. Hij kon heel goed tot de kinderen afdalen. Hij sprak hun taal, hij begreep hen goed, hij hield veel van de kinderen en de kinderen hielden veel van hem. Dat was heel goed te merken bij de vieringen van de eerste heilige communie en bij de kindernevendiensten.

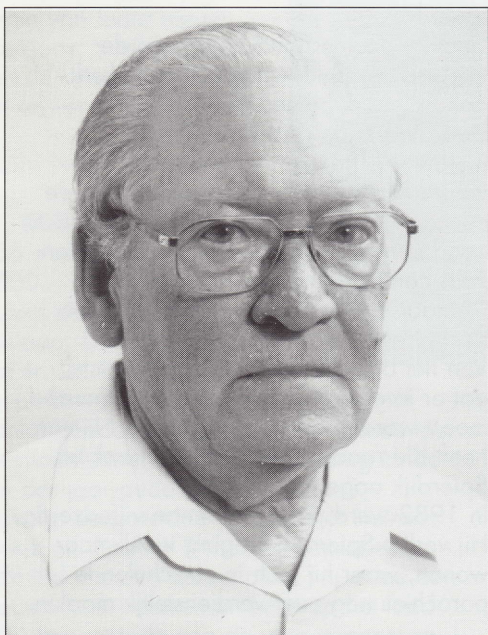
Toen hij in 1982 de zorg kreeg voor twee parochies heeft hij zijn werk in Purmerend opgegeven. Hij werkte daar bij geestelijk minder begaafde mensen. Wel bezocht hij nog vaak "Leekerweide" in Wognum, waar hij gaarne bij geestelijk gehandicapte mensen werkte.

PASTOOR LOOS ALS SCHRIJVER.

Naast zijn werk als priester heeft pastoor Loos ook nog drie boeken geschreven. De titel van het eerste boekje was: "Kijken naar het woord", uitgegeven door de katholieke Bijbelstichting. Dit boekje bevat het hele leven van Mozes.

In het tweede boekje heeft hij enkele psalmen bewerkt voor kinderen. Dit boekje heet: "Gebeden voor kinderen". Het is uitgegeven door de Nederlandse Zondagsschool te Amsterdam. Het derde boekje, "Gebeden voor ouderen", bevat ook bewerkte psalmen.

In 1987 kwam pastoor C. Koning uit Ierland. De bisschop had hem een plaats als pastoor in West-Friesland beloofd. Zijn oog viel op Zuidermeer en Spierdijk. Pastoor Loos had toen dertien jaar in

Pastoor Loos

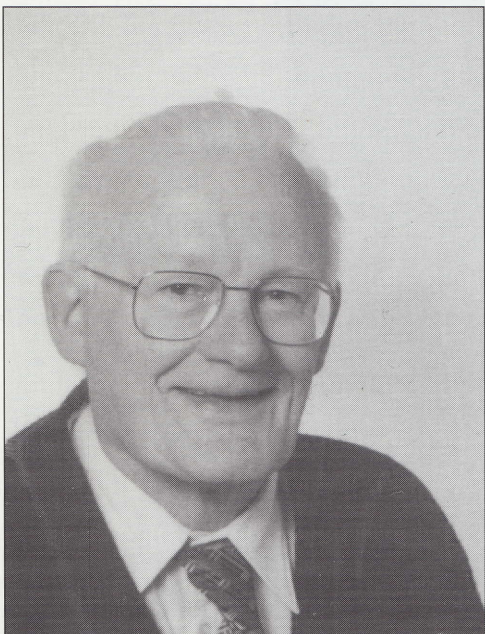
Zuidermeer gewoond en wilde wel eens veranderen. Hij heeft toen plaats gemaakt voor pastoor Koning. Nadat pastoor A. Loos een half jaar in Hensbroek als pastoor gefunctioneerd had, is hij overgeplaatst naar de parochie in De Kwakel. Tot zijn vijfenzestigste is hij in De Kwakel gebleven.

PASTOOR CORNELIS KONING, ALS STUDENT EN MISSIONARIS.

De opvolger van pastoor Loos was pastoor Cornelis Koning.

Geboren in De Weere, dus een echte Westfries.

Gedurende de oorlog is hij naar Seminarie Hageveld gegaan voor de priesteropleiding. Toen het seminarie door de Duitsers bezet werd, werden de studenten in verschillende steden en dorpen ondergebracht om hun studie voort te zetten. Zo kwam pastoor Koning eerst in Westwoud terecht. Daarna is hij een jaar thuis geweest. Het derde studiejaar heeft hij weer in Heemstede afgemaakt. De vierde klas in het Missiehuis te Hoorn. Daarna ging hij

Pastoor Koning

nog twee jaar naar Haelen in Limburg. De filosofiestudie deed hij in Roosendaal. Voor zijn priesterwijding in 1955 woonde hij vier jaar in Londen. Daar was het moederhuis van Mill Hill, wat een missiecongregatie is. In 1955 werd hij naar Oeganda gezonden en daar heeft hij tot 1986 onder verschillende stammen gewerkt. Hij was daar priester, dokter, vader, raadgever en vriend tegelijk. In 1986 is hij naar Ierland gegaan, om zich gedurende een jaar voor te bereiden op het leven in Nederland, waar in de kerk intussen heel veel veranderingen hadden plaats gevonden.

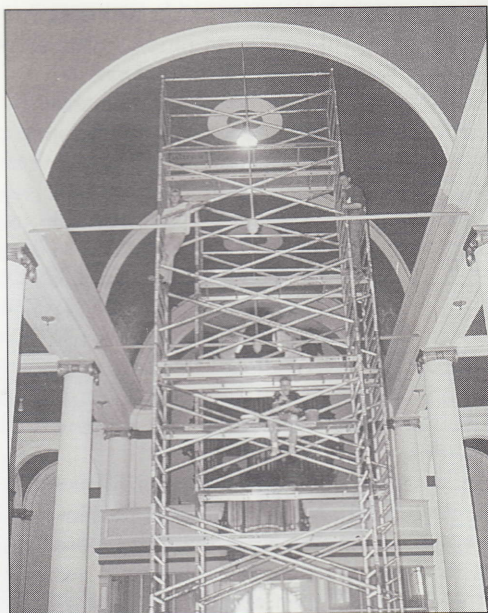
PASTOOR KONING KOMT NAAR SPIERDIJK.

In september 1987 vroeg de bisschop hem om pastoor Loos in Spierdijk op te volgen. Ook pastoor Koning bleef in Zuidermeer wonen. In 1988 stond het kerkbestuur van Spierdijk voor een groot dilemma. De kerk moest nodig van binnen en van buiten opgeknapt worden. De bisschoppelijke architect Coblens werd geraadpleegd. Hij maakte een rapport op, en daarin kwam tot uitdrukking, dat die opknabbeurt f 1.300.000,- zou moeten kosten. Het advies was dus: gooi de kerk om. Er volgden enige vergaderingen en toen besloot het kerkbestuur de kerk niet om te gooien. Redenen tot dit besluit waren:

1. *Omgooien kost heel veel geld.*
2. *Nieuwbouw zou ook heel kostbaar zijn.*
3. *Oudere mensen, die een belangrijk deel van de kerkgangers uitmaken, zijn gehecht aan het gebouw en zouden van de kerk verwijderd worden.*
4. *De jongeren hebben niet zoveel belang bij een kerkgebouw.*

Tegen de wil en zonder vergunning van het bouw bureau van het bisdom werd begonnen met de restauratie van het hoogste gedeelte aan de buitenkant van de kerk. De goten werden hersteld en de muren opgeknapt. Dat werk werd uitgevoerd door de heren Pronk en Meester.

Ook de leien van het hoge gedeelte werden vernieuwd. Toen het buitenwerk klaar was, stelde pastoor Koning voor om het sobere interieur van de kerk eens op te frissen. Hans de Vries en zijn zoons boden aan om met een aantal vrijwilligers deze grote klus aan te pakken. Er kwamen hoge verrijdbare steigers in de kerk en het resultaat is duidelijk zichtbaar. Het is een prachtig geheel geworden. Vooral mensen, die van buiten onze parochie, de kerk komen bezoeken, kijken van dit fraaie geheel op. Het is een van de mooiste kerken uit de omgeving. Schilder Sijm knapte de beelden van het Heilig Hart van Jezus en van de Heilige Theresia op, waarna ze weer tegen de twee voorste pilaren werden geplaatst. De kerk heeft lange tijd op de lijst van beeldbepalende panden gestaan, nu staat hij op de monumentenlijst van de gemeente.

DE PAROCHIERAAD.

Was de kerk van binnen en van buiten nu heel mooi, nu wilde de pastoor ook het geestelijk peil in de parochie vernieuwen. Zijn standpunt is: Al heb je een mooie kerk, maar het geestelijk leven is niet op peil, dan heb je niks.

Hij begon met het opheffen van de oude parochieraad. Daarna vroeg hij enkele vrijwilligers om mensen bij elkaar te zoeken, die geschikt zouden zijn om een nieuwe parochieraad te vormen.

De nieuwe parochieraad is samengesteld uit dertien leden van de werkgroepen, die er toen in de parochie waren.

Twee van die leden hadden tevens zitting in het kerkbestuur. Een bisschoppelijke afgevaardigde, Ellen Terpstra, werd gevraagd om leiding te geven aan deze groep. De voornaamste taak van de parochieraad is, samen met de pastoor en het kerkbestuur het pastorale beleid en de parochieactiviteiten te bevorderen en uit te voeren.

De pastoor wilde nog meer vrijwilligers in de vieringen betrekken. Cursussen werden gevolgd voor voorganger in de liturgie, voor het maken van overwegingen en het voorgaan in avondwaken; dat alles op kosten van de parochie. Zo bloeide de liturgiegroep, die veel woord- communie- en gebedsvieringen met goed gevolg hebben uitgevoerd. Ook op veel andere werkteerijnen wilde de pastoor vrijwilligers inschakelen.

Er werd steeds goed gehoor gegeven aan zijn oproep en dat heeft tot gevolg gehad, dat er momenteel achtentwintig werkgroepen zijn.

KANTOORWERK.

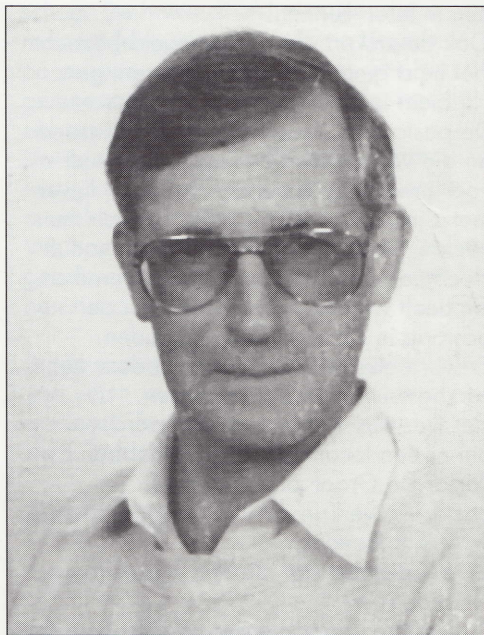
Pastoor Koning koesterde ook de grote wens, om een vaste medewerker/ster aan de pastorie te kunnen aanstellen voor het kantoorwerk. Momenteel wordt dit werk gedaan door Lia de Vries-Mak en door Zuster Lucie Pley.

In 1995 vierde de pastoor zijn veertigjarig priesterfeest. Dat vond hij de gelegenheid,

om zijn werk in Spierdijk te beëindigen. Hij bleef pastoor in Zuidermeer.

PASTOR JACK DE GROOT.

Pastor de Groot was hoofdonderwijzer van de basisschool in Heerhugowaard. Hij was door bisschop Zwartkruis geïnstalleerd als eerste lekenvoorganger in zijn parochiekerk. Zijn grote verlangen was al heel lang om pastoraal werk te doen. Daarom begon hij in 1985 de theologische universitaire opleiding op de KTUA te Amsterdam te volgen. De laatste twee jaar

Pastor J. de Groot

van zijn studie liep hij stage in Het Kruis in Heerhugowaard en in de parochiekerk van Ursem.

In februari 1991 slaagde hij en enkele maanden daarna kreeg hij zijn benoeming in De Goorn, waar hij de plaats innam van pastor Eyberse.

Hij was tevens opbouwwerker in de regio. In Dijk en Duin en in Hoogkarspel gaf hij cursussen o.a. in stervensbegeleiding en voor de voorbereiding op het vormsel.

J. DE GROOT ALS PASTOR VAN SPIERDIJK EN HENSBROEK.

In 1995, toen pastoor Koning afscheid van Spierdijk had genomen, werd pastor De Groot door bisschop Boomers als pastor van Spierdijk aangesteld. In die zelfde tijd verliet pastoor Stumpel Hensbroek.

Daarom werd pastor De Groot ook in Hensbroek aangesteld.

In één keer twee parochies, dus. Het was een grote opgave.

Zijn hart lag in de pastoraal dus nu had hij een volledig pastoraat. Hij ging bij veel mensen op huisbezoek, om zijn parochianen te leren kennen.

Ook de zieken werden geregeld bezocht.

Het liefst ging hij voor in kerkvieringen.

Hij bleef in Heerhugowaard wonen.

De pastorie in Spierdijk was al bewoond en die van Hensbroek leende zich niet voor inwoning. Bovendien bleef hij liever met zijn gezin wonen, waar hij zich thuis voelde. De twee parochies waren vanuit Heerhugowaard gemakkelijk te bereiken.

Hij heeft wel moeten vechten, om de pastorie in Hensbroek te behouden.

Er werd elke avond vergaderd door het kerkbestuur en de werkgroepen.

Het was dus wel de moeite waard, om er een locatie voor vrij te hebben.

Pastor De Groot ziet zijn echte

pastorale werk in:

1. *Ziekenbezoek,*
2. *Begeleiden van mensen in een rouwproces en*
3. *Luisteren naar mensen, die bij hem op het spreekuur komen.*

HET REGIONALE TEAM.

De parochies Spierdijk en Hensbroek vormen, samen met De Goorn, Zuidermeer en Obdam één regio: de regio-De Goorn. De pastores van deze vijf parochies vormen samen een team. Elk van die pastores heeft zijn eigen taakveld:

Pastor G. Braks van De Goorn:

volwassenen-katechese;

Pastor C. Koning van Zuidermeer:

Ouderenbeleid;

Pastor Th. Beemster van Obdam:

Jongerenbeleid vanaf veertien jaar;

Pastor J. de Groot van Spierdijk en

Hensbroek: Kinderkatechese tot veertien jaar.

De pastores van Obdam, Zuidermeer Spierdijk en Hensbroek komen eens in de week samen om de lopende zaken in hun parochies te bespreken. De pastores van deze vier parochies rouleren elke week in het voorgaan van de weekendvieringen. Ze worden daarbij geassisteerd door de vrijwilligers, die in de parochies als voorganger of lector/trice functioneren.

Pastor De Groot heeft in het team dus de portefeuille kinderkatechese. Daarom maakt hij veel werk van de voorbereiding op de eerste heilige communie en het vormsel.

Af en toe gaat hij naar de school in Spierdijk, waar hij de katechese verder aan de leerkrachten kan overlaten. Eens in de maand is er in Spierdijk vergadering van de parochieraad, waarvan pastor De Groot de voorzitter is. Ook is hij voorzitter van het kerkbestuur, dat momenteel bestaat uit vier leden

plus een notuliste.

Voorzitter: Jack de Groot,

Vice-voorzitter: L. Dol-Wester,

Penningmeester: J. Buis;

Lid.: J. Laan.

Notuliste: Carla Dol-Kniijn.

Er zijn achtentwintig werkgroepen, elk met minstens vier of vijf leden, zodat de parochie beschikt over heel veel vrijwilligers. Deze vrijwilligers helpen naar vermogen de pastor bij de uitoefening van zijn taken. Naar de mate waarin de priesters zeldzamer worden, worden de vrijwilligers belangrijker.

BESLUIT.

De parochiegemeenschap van Georgius te Spierdijk is een zeer hechte gemeenschap. Spierdijk is een bloeiende parochie. Momenteel telt de parochie twaalfhonderdvijftig leden. (Maart 2000).

De parochianen leven bij vreugde en verdriet oprecht met elkander mee. De jongeren zowel als de ouderen hebben veel voor hun kerk en parochie over, dat ondervinden we heel sterk op de kerkeveilingen, bij de bloembollen-en lammerenactie en bij de kerkbalans. Jammer is wel, dat het kerkbezoek niet zo bloeiend is. Dit jaar bestaat onze kerk 150 jaar. Wel een gelegenheid om daar een groot feest van te maken. Het beeld van de Heilige Georgius is in 1967 van de gevel verwijderd omdat het van binnen uit begon te rotten en de stukken steen naar beneden vielen.

Tijdens het jubileumfeest wordt de Heilige Georgius weer in ere hersteld en zal op de gevel van de kerk geplaatst worden. Onze parochie staat dan weer zichtbaar onder zijn bescherming. En zo hopen wij, dat de Spierdijkse parochie nog menig jaar een goed samenwerkende parochiegemeenschap mag zijn, waar God in wil verblijven.

Zr. M. Hermenegild Odijk

BRONNEN, WAARUIT BIJ HET
SCHRIJVEN VAN DEZE
GESCHIEDENIS GEPUT IS:

1. *"Meester Langendijk vertelt "Uitgeverij Pirola, Schoorl."*
2. *"Grepes uit de geschiedenis der parochie Spierdijk" van H. Langendijk. Te vinden: "De Geschiedenis van de Parochie Spierdijk" samengesteld door Zr. M. Hermenegild Odijk.*
3. *"West-Friesland Oud en Nieuw" door John J. Duin. Uitgeverij Hamar Noorwegen. Januari 1975.*
4. *Gegevens uit het archief van het gemeentehuis in Hoorn.*
5. *Foto's Bram Blaauw.*

